

Palvelualojen
ammattiliitto
Servicefacket

Palvelualalat ja PAM korona-aikana

Syyskuu 2021

Johdanto

- Suomi siirtyi 17.3.2020 kolmeksi kuukaudeksi valmiuslain mukaisiin poikkeusoloihin covid-19-pandemian vuoksi. Maan rajat suljettiin matkustajaliikenteeltä, julkisia kokoontumisia rajoitettiin, kulttuurilaitokset ja urheilutilat suljettiin, koulut siirtyivät etäopetukseen ja toimistotyöntekijät etätöihin. Yli 70-vuotiaita kehoitettiin pysymään eristyksissä, Uudenmaan alue eristettiin kolmeksi viikoksi (27.3.–19.4.2020) ja ravintolat suljettiin asiakkailta niin, että vain take away -myynti oli sallittua (4.4.–1.6.2020). Poikkeusolot päättyivät 16.6.2020. Uusia rajoitteita otettiin kuitenkin käyttöön jo syyskuun 2020 alussa.
- 1.3.2021 alkoi uusi poikkeusolojen aika, mutta valmiuslakia ei silloin otettu käyttöön. 8.3.2021 alkaen epidemian kiihtymis- ja leviämisvaiheen alueet olivat sulkutilassa. Poikkeusaika päättyi 27.4.2021. Viruksen deltavariantin ilmaannuttua on tullut uusia alueellisia rajoituksia.
- Palvelualojen ammattiliitto PAM ja Palvelualojen työttömyyskassa ovat joutuneet kriisin aikana muuttamaan toimintojaan, jotta poikkeustilanteen synnyttämään jäsenten tiedontarpeeseen, päivärahahakemusten tulvaan ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen tarpeeseen on pystytty vastaamaan.
- Tähän aineistoon on koottu tilastoja ja tietoa siitä, miten covid-19 on vaikuttanut palvelualojen työntekijöihin, toimialoihin, Palvelualojen työttömyyskassaan ja PAMiin. Ensimmäinen versio katsauksesta julkaistiin lokakuussa 2020.

Sisältö

- Pandemia ravisteli taloutta ja työllisyyttä
- Jäsenten toimeentulo vaikeutui
- Palvelualojen työttömyyskassalle hakemusten vyöry
- Työehtoihin tehtiin ripeästi väliaikaisia muutoksia
- Lakeja muutettiin, PAM teki aktiivista vaikuttamistyötä
- Palvelualojen tie ulos koronakriisistä

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Pandemia ravisteli taloutta ja työllisyyttä

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

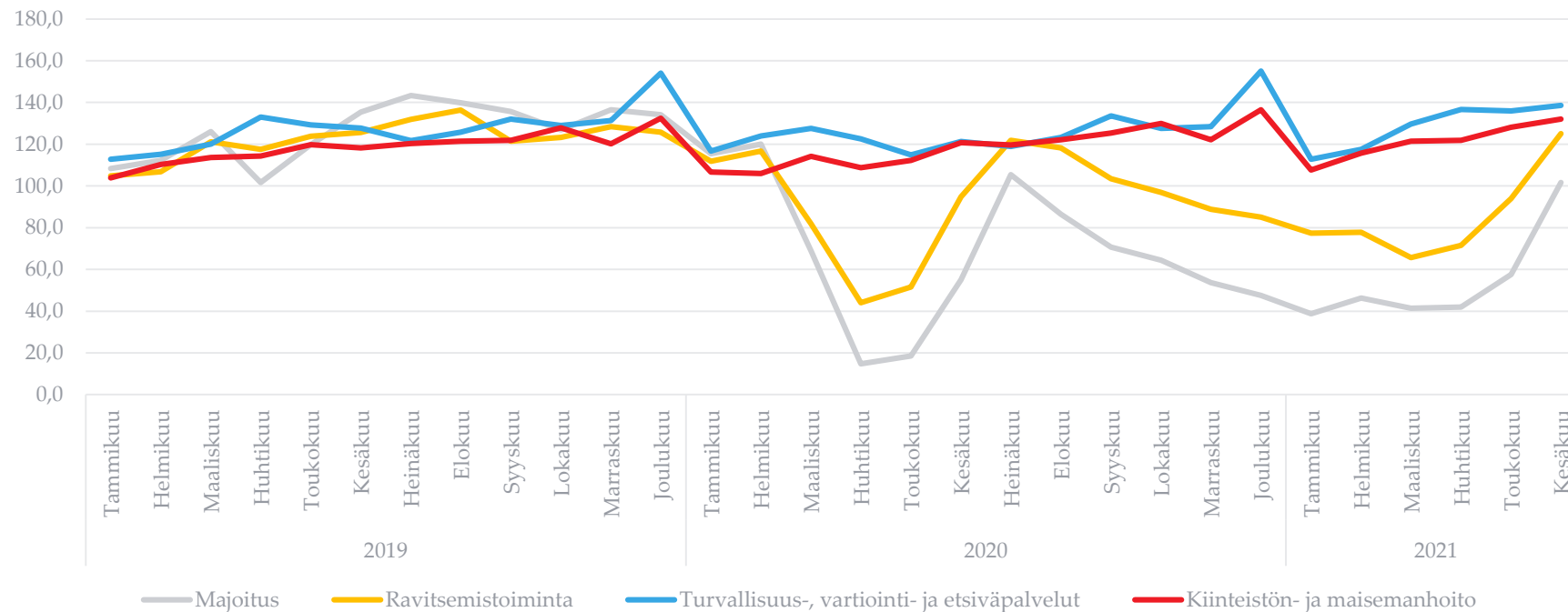
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Palvelualojen liikevaihto

Palvelualojen liikevaihto, indeksi 2015 = 100

Merkittävin liikevaihdon lasku palvelualoilla koronaepidemian aikana on nähty odotetusti majoitus- ja ravitsemistoiminnassa.

Niiden myyntiä ovat heikentäneet erityisesti keväällä 2020 ja 2021 asetetut voimakkaat rajoitukset sekä ulkomaisten matkailijoiden puute.

Kesän 2021 tilanne oli jo parempi erityisesti ravitsemistoiminnan osalta, mutta deltavariantin aiheuttama uusi epidemia-aalto on loppukesästä aiheuttanut toimialalle jälleen epävarmuutta.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

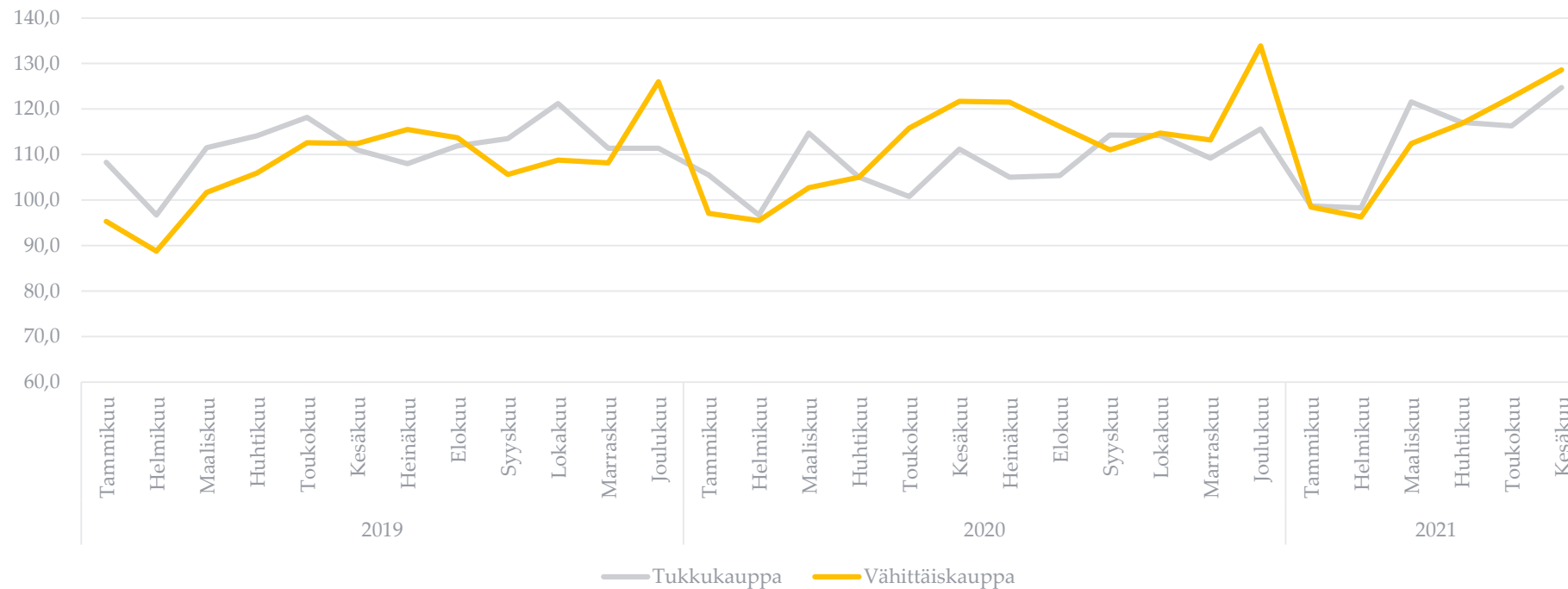
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Kaupan liikevaihto

Kaupan liikevaihtokuvaaja, indeksi 2015 = 100

Vähittäiskaupan myynti kasvoi keväällä ja kesällä 2020 voimakkaasti kriisistä huolimatta sekä osin siitä johtuen.

Vuonna 2021 vahva trendi on jatkunut koko kaupan alalla, joskin tukkukaupan kohdalla suuri osa liikevaihdon kasvua selittyi hintojen nousulla.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

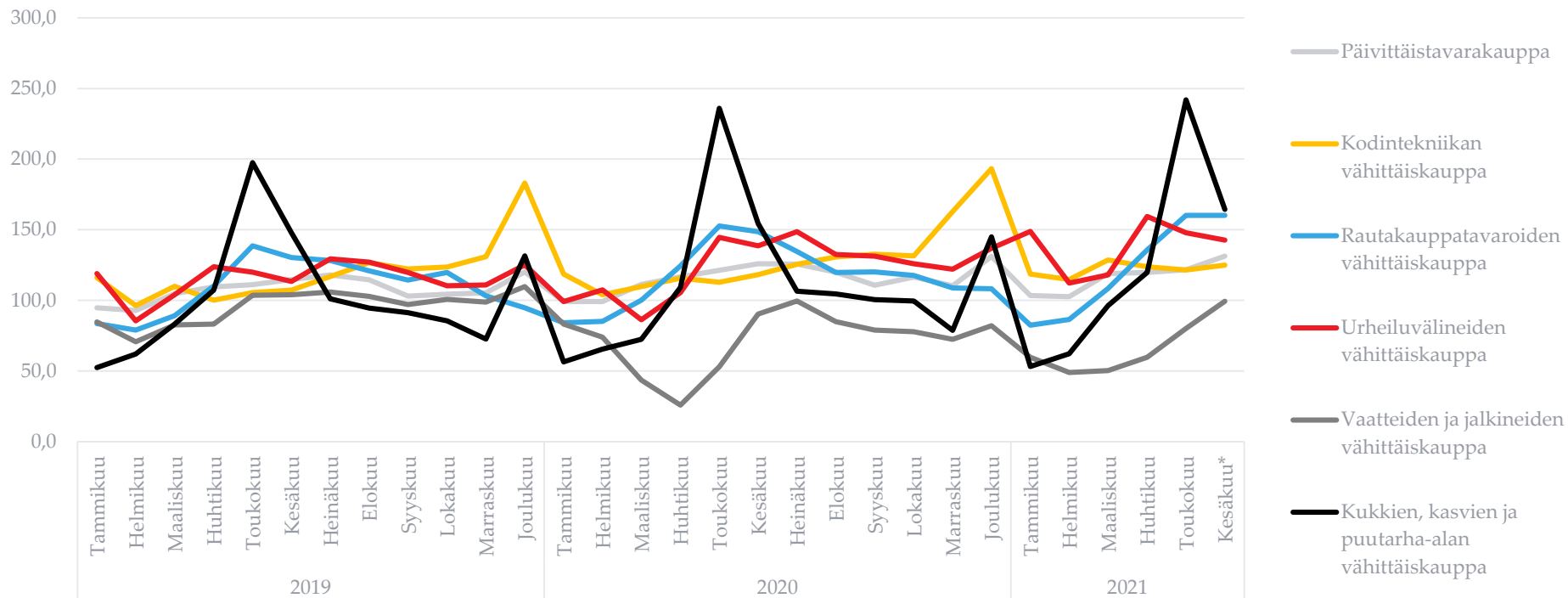
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Vähittäiskaupan liikevaihto

Vähittäiskaupan liikevaihtokuvaaja, indeksi 2015 = 100

Lähemmin tarkasteltuna vähittäiskaupan kasvu on syntynyt ruoan kysynnän siirtymisestä päivittäis-tavarakauppoihin. Erityisesti puutarha-tavarakaupassa ja rautakaupassa koettiin merkittäviä myyntipiikkejä kesäkausina.

Vaate- ja jalkinealan kotimainen erikoiskauppa on sen sijaan kärsinyt merkittävästi kysynnän hiipussa ja siirtyessä ulkomaisiin verkkokauppoihin.

Talous ja työllisyys

Vaikutus jäseniin

Jäsen-palvelut

Työttömyys-kassa

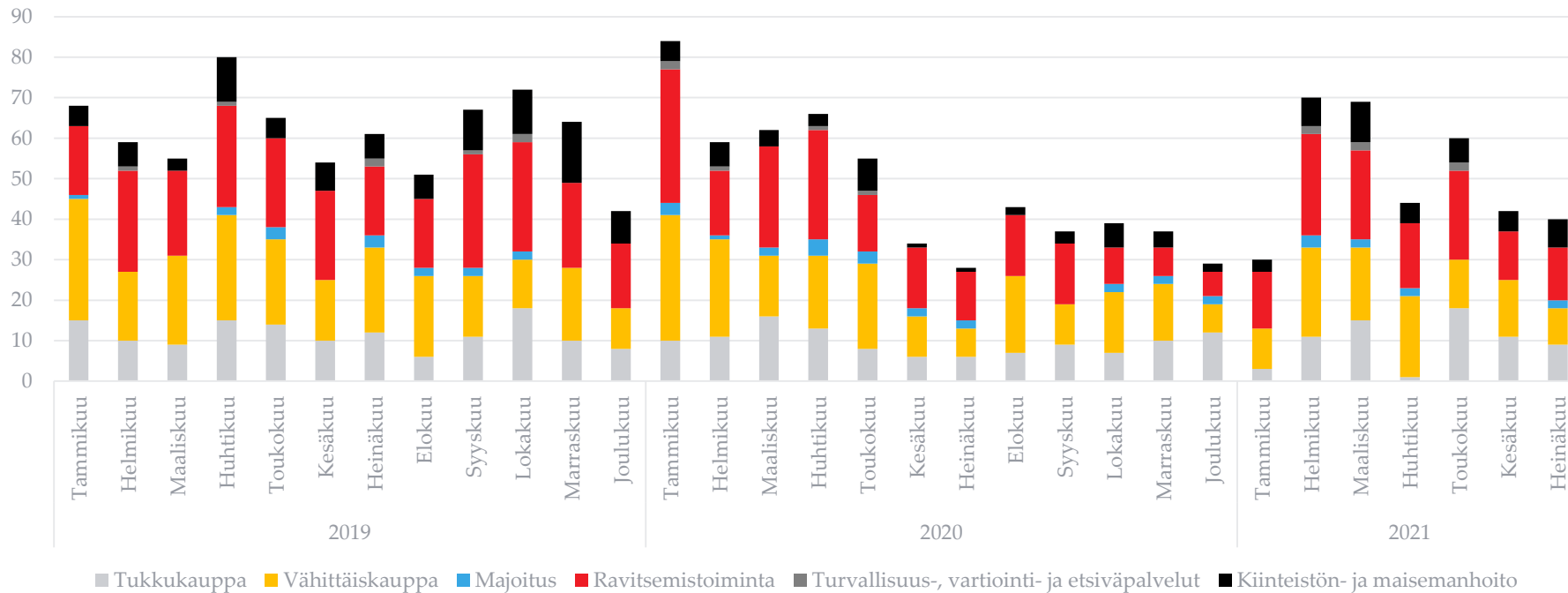
Työehto-muutokset

Lakimuutokset ja vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Konkurssit

Vireille pannut konkurssit, yritysten lukumäärä

Koronakriisi ei ole johtanut PAMin suurilla aloilla yritysten konkurssihakemusten kasvuun, vaan konkurssien vireillepanoja on ollut jopa poikkeuksellisen vähän.

Konkurssien määrää ovat vähentäneet väliaikaislait, joista viimeisin estää velkojia hakemasta yrityksiä konkurssiin lyhytaikaisten maksuvaikeuksien johdosta, ja on voimassa 30.9.2021 asti.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

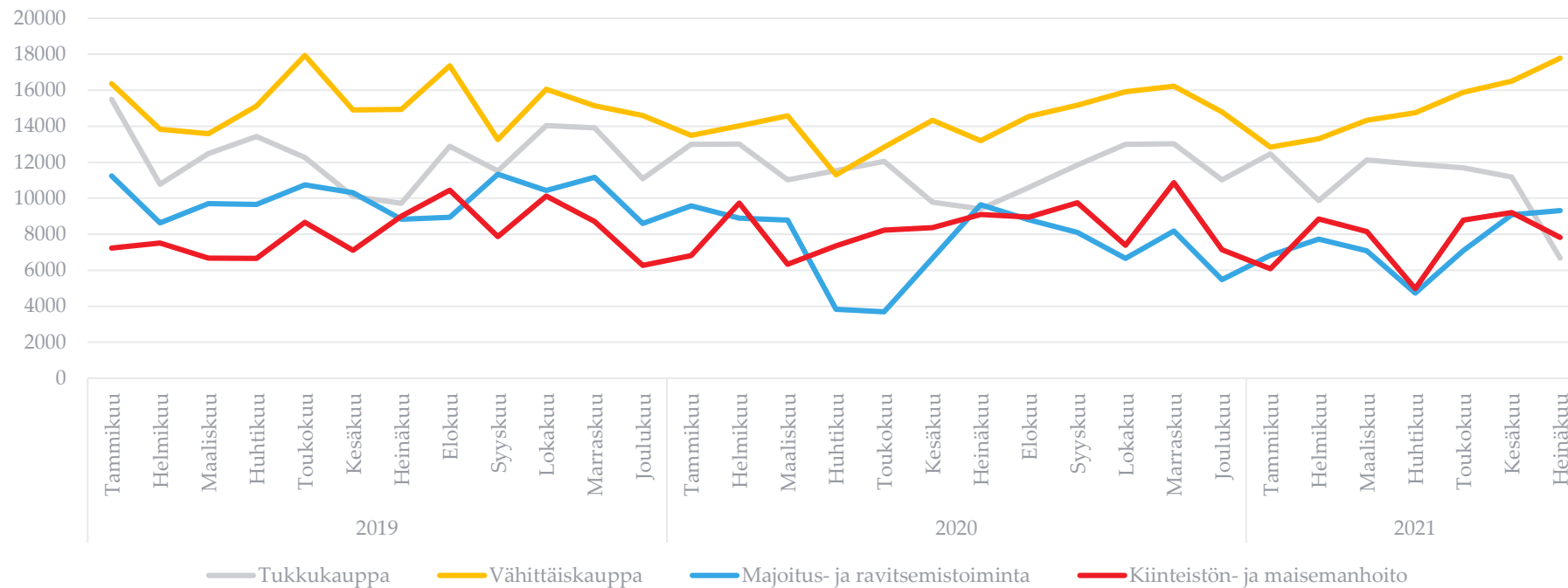
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Tehdyt työtunnit

Palkansaajien tekemät työtunnit, 1000 tuntia

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan palkansaajien työtuntien keväinen romahdus oli koronaepidemian alussa ennennäkemätön, mutta alan työtunnit ovat palautuneet kesäsesonkien ajaksi.

Vähittäiskaupan tehtyjen työtuntien laskeva trendi vaikuttaa katkenneen. Tukkukaupan poikkeuksellinen pudotus kesällä 2021 selittynee kyselytutkimuksen satunnaisvaihtelulla.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

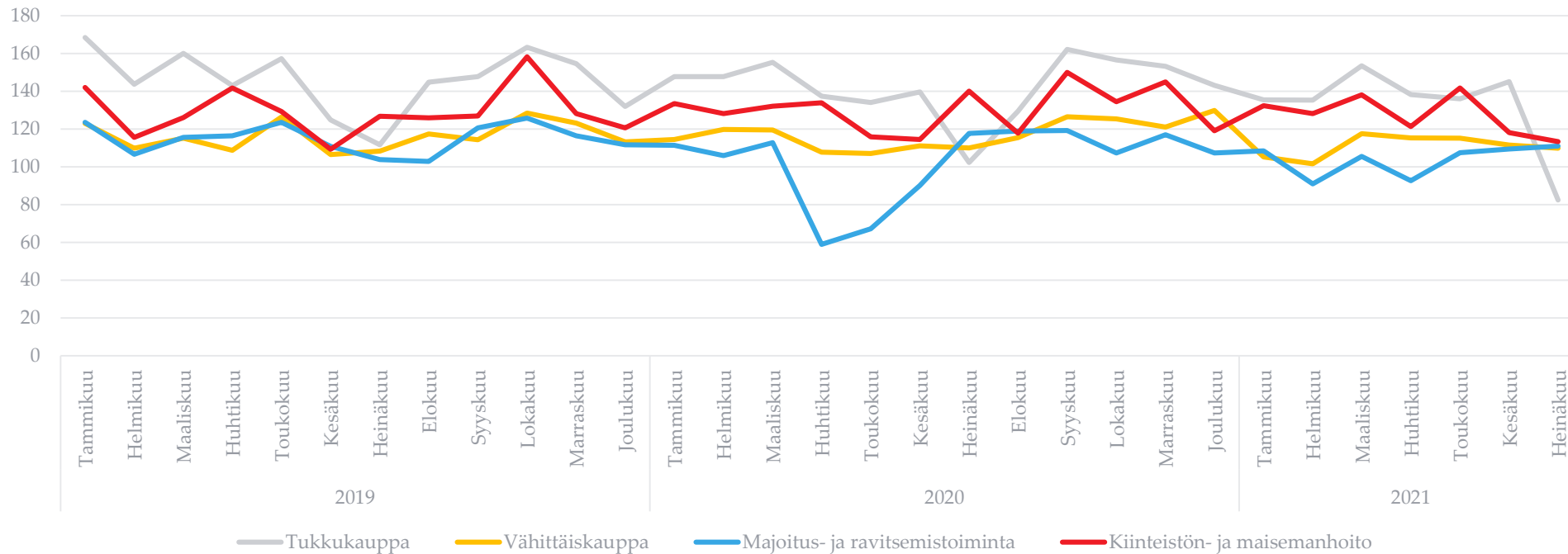
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Työtunnit palkansaajaa kohden

Työtunnit palkansaajaa kohden kuukaudessa

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan työtunnit palkansaajaa kohden ovat jääneet hieman kriisiä edeltänyttä alemmalle tasolle, kun erityisesti kokoaikaista työtä tarjoavissa henkilöstö-ravintoloissa on yhä runsaasti lomautuksia.

Tukkukaupan tilastokummajainen erottuu myös palkansaajien määrää vasten tarkastellen.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

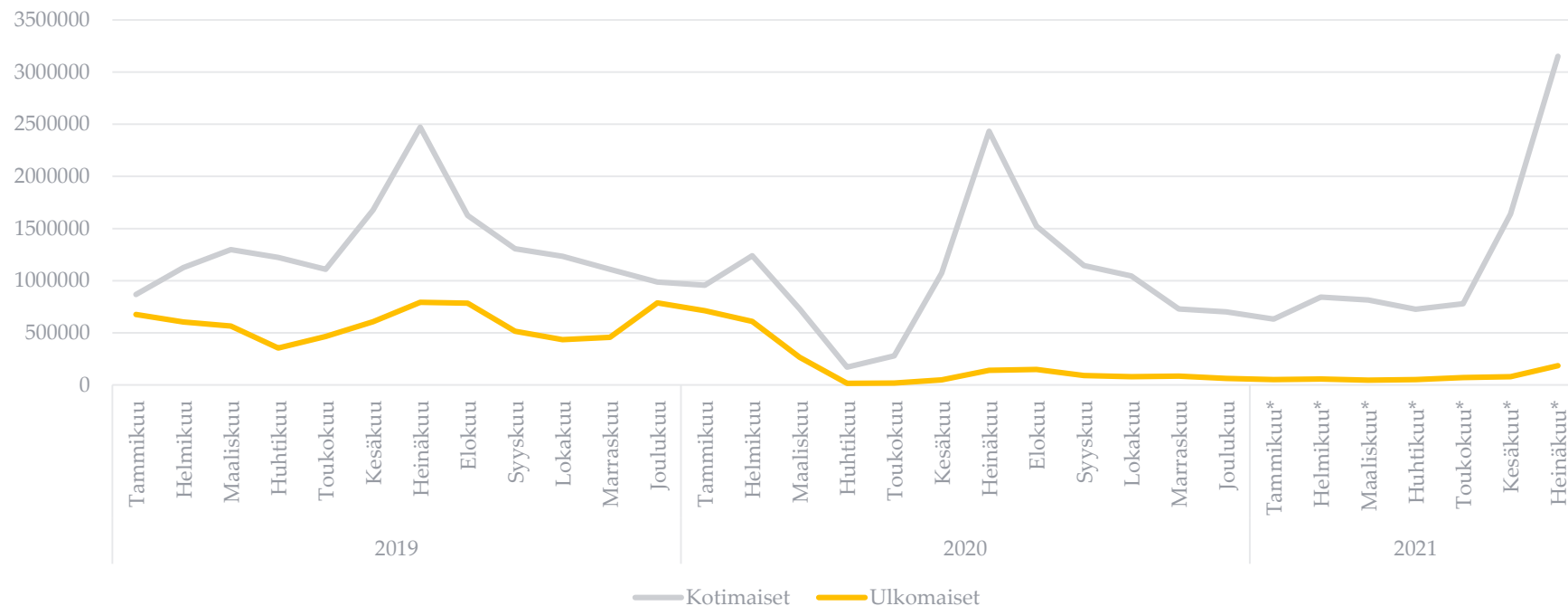
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Hotelliyöpymiset

Yöpymiset suomalaisissa majoitusliikkeissä

Ulkomaisten matkailijoiden saapuminen Suomeen on jäänyt vähäiseksi pandemian aikana. Kotimaanmatkailu on kannatellut toimialaa kesäkausina, ja erityisesti kesä 2021 on tältä osin ollut ennätysellinen.

Ulkomaisten matkailijoiden puuttuminen aiheuttaa ongelmia erityisesti Lapissa, Ahvenanmaalla ja pääkaupunkiseudulla, joissa heidän osuutensa kaikista matkailijoista on tyypillisesti suuri.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

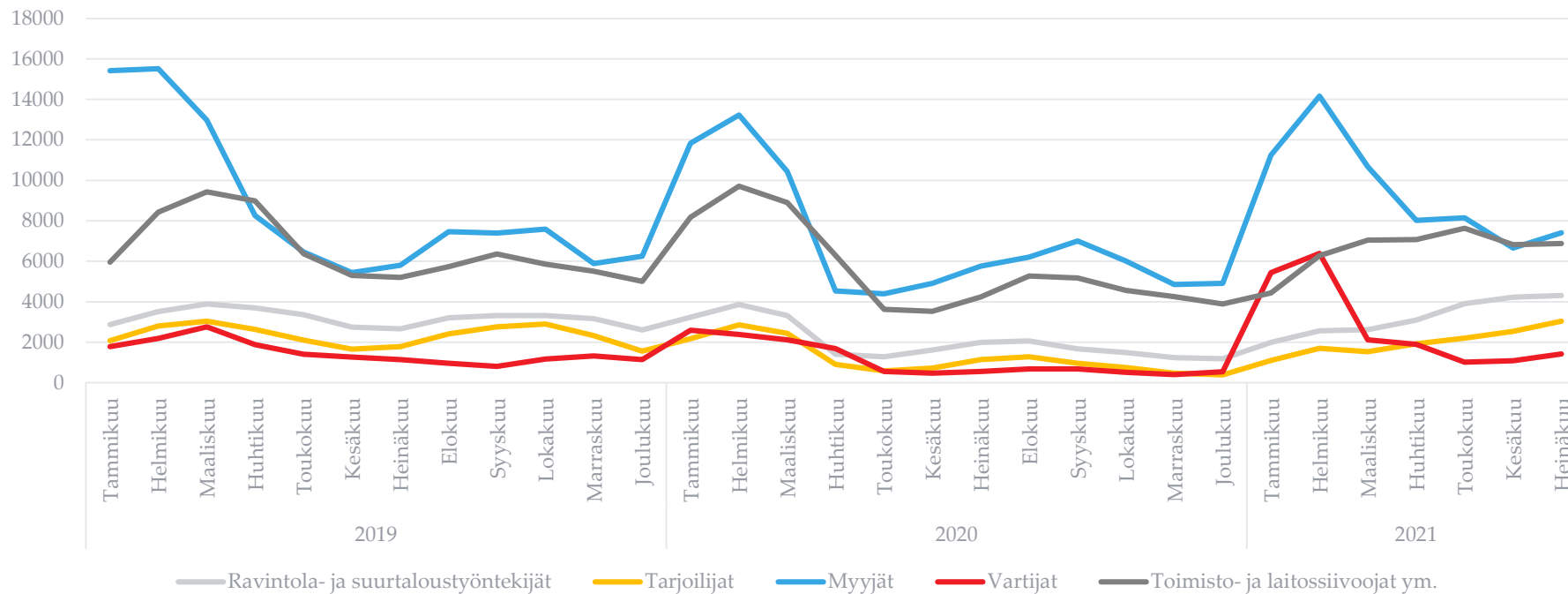
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Avoimet työpaikat

Avoimet työpaikat kuukauden lopussa

Avoimien työpaikkojen ilmoitukset romahtivat huhtikuussa 2020 erityisesti kaupan alalla sekä matkailu- ja ravintola-alalla.

Sittemmin kaikkien tarkasteltujen ryhmien avoimien työpaikkojen trendi on nouseva, joskaan määrät eivät ole mitenkään poikkeuksellisia koronaa edeltävään aikaan nähden.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

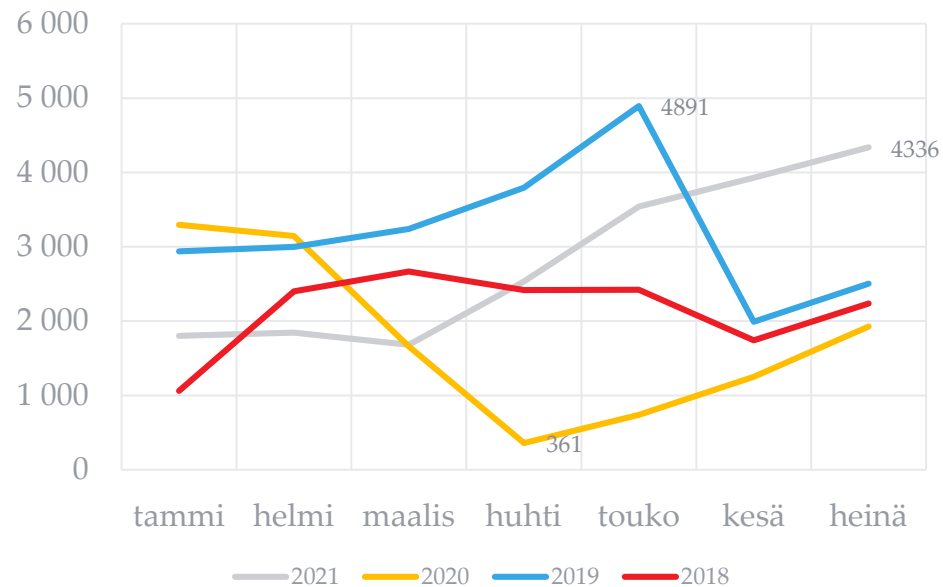
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

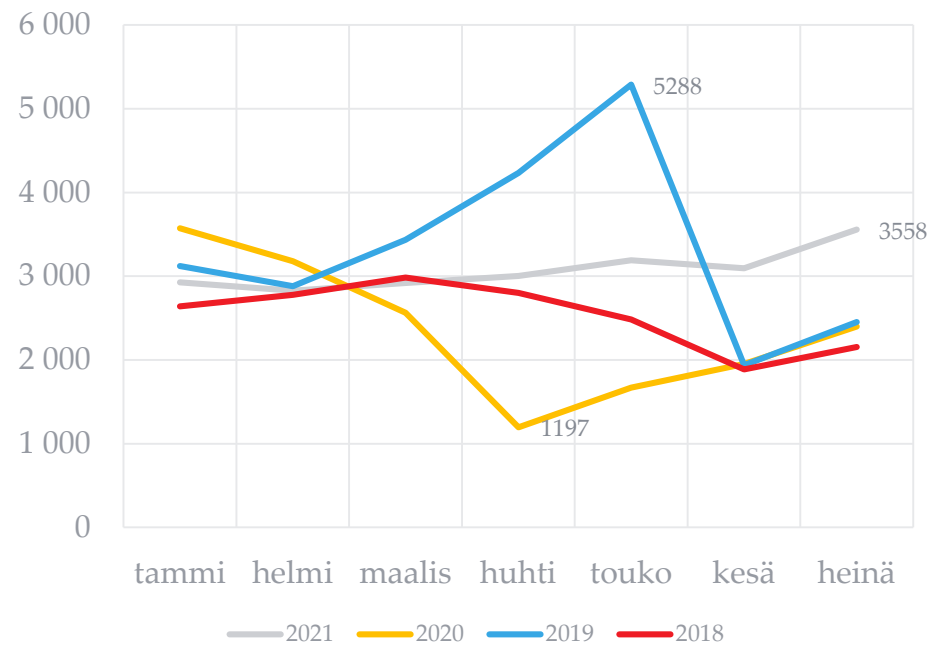
Ulos kriisistä

Uudet julkaistut työpaikat PAMin työmarkkinapalvelussa

Marava-alan uudet julkaistut työpaikat
kuukausittain tammi-heinäkuussa vuosina
2018, 2019, 2020 ja 2021

Kaupan alan uudet julkaistut työpaikat
kuukausittain tammi-heinäkuussa vuosina
2018, 2019 ja 2020

Avoimien työpaikkailmoitusten määrät pamilaisilla aloilla kääntyivät keväällä 2020 lupaavan vuoden alun jälkeen jyrkkään laskuun. Pohja saavutettiin huhtikuussa 2020.

Vuoden 2021 puolella työpaikkailmoitusten määrä jatkoi kasvua ylittäen viime vuosien tason kesän alussa.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

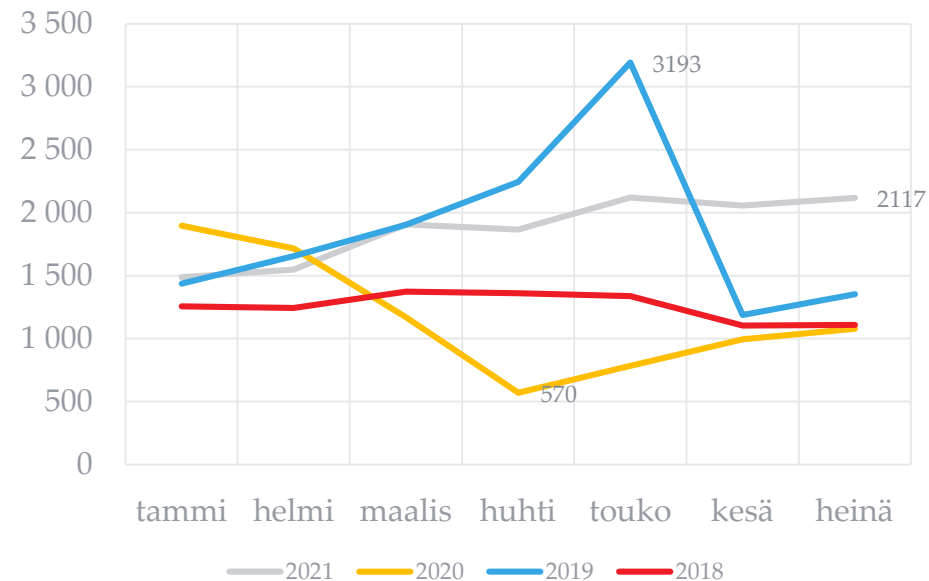
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

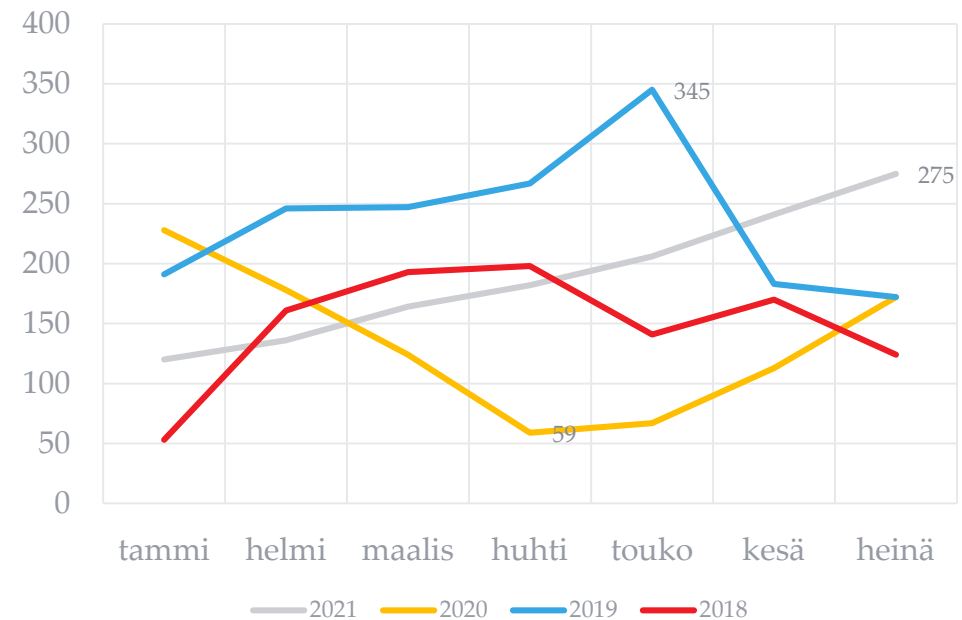
Ulos kriisistä

Uudet julkaistut työpaikat PAMin työmarkkinapalvelussa

Siivousalan uudet julkaistut työpaikat
kuukausittain tammi-heinäkuussa vuosina
2018, 2019 ja 2020

Turvallisuusalan uudet julkaistut työpaikat
kuukausittain tammi-heinäkuussa vuosina
2018, 2019 ja 2020

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

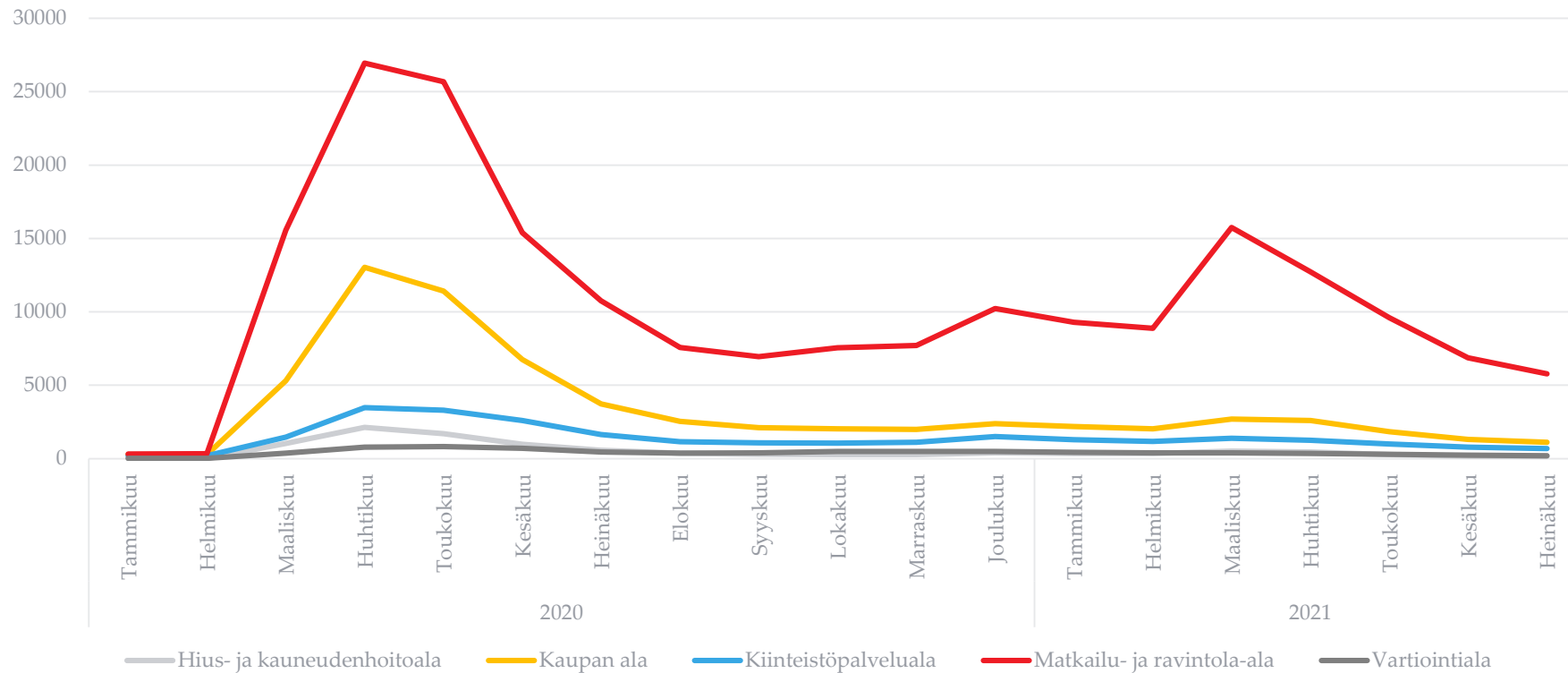
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Lomautukset

Lomautetut toimialoille ryhmiteltynä

Lomautettujen määrä kääntyi kesäkuussa 2020 huomattavaan laskuun, kun suuri osa matkailu- ja ravintola-alan sekä kaupan alan lomautetuista pääsi palaamaan töihin.

Matkailu- ja ravintola-alalla nähtiin uusi lomautuspiikki keväällä 2021, kun rajoituksia kiristettiin uudelleen. Lomautettujen määrä on kaikilla tarkastelluilla toimialoilla yhä koronaepidemian alkua korkeammalla tasolla.

Talous ja työllisyys

Vaikutus jäseniin

Työttömyyskassa

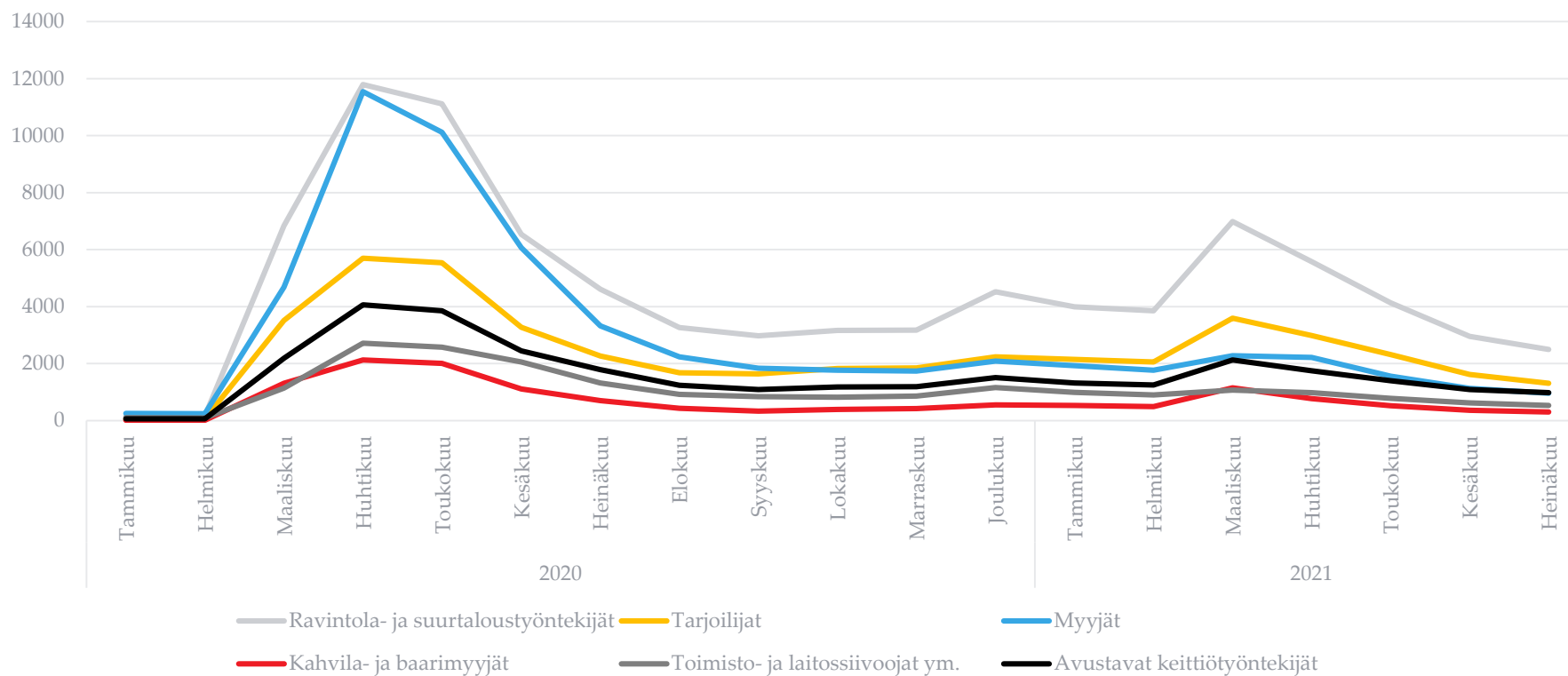
Työehtomuutokset

Lakimuutokset ja vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Lomautukset

Eniten lomautetut PAMin edustamat ammattiryhmät

Tuhannet ravintola- ja suurtaloustyöntekijät olivat lomautettuna yhä kesällä 2021, vaikka alan arvioitiin kärsivän jo työvoimapulasta.

Taustalla vaikuttaa mm. toimialan työntekijöiden ja työpaikkojen alueellinen kohtaanto, tarjottujen työpaikkojen laatu sekä henkilöstö-ravintoloiden vaikeana jatkuva tilanne.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Jäsenten toimeentulo vaikeutui

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

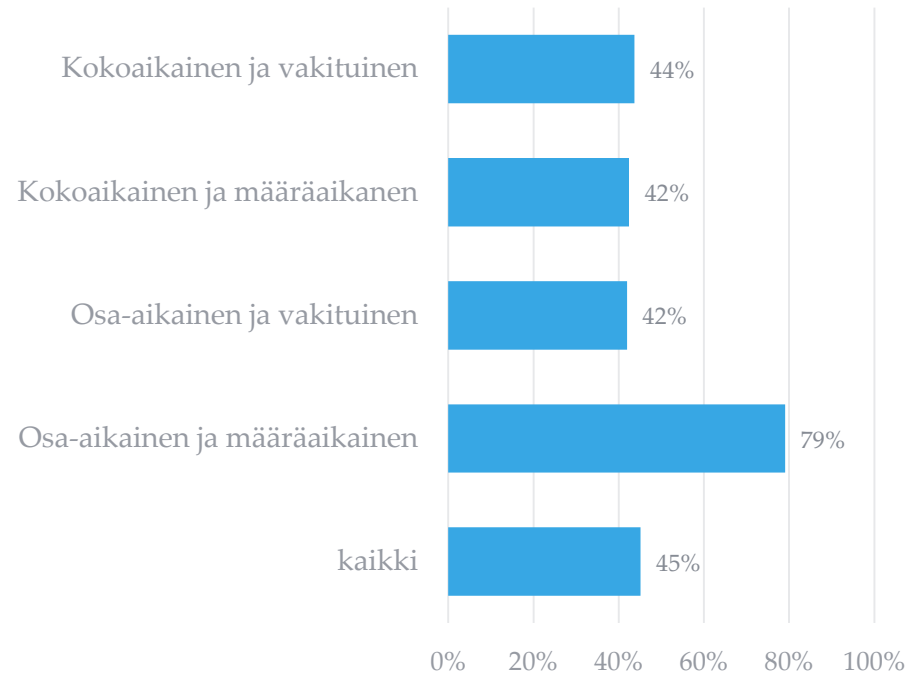
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

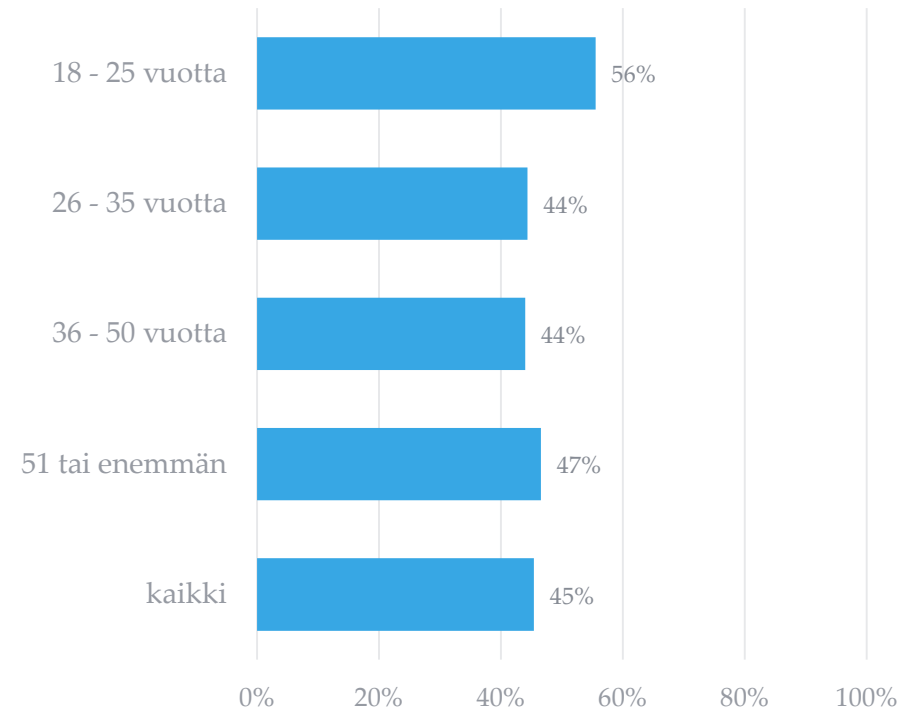
Ulos kriisistä

PAMin jäsenten toimeentulo 2020

Onko koronakriisi vaikuttanut sinun toimeentuloosi? (jonkin verran tai merkittävästi heikentänyt)

Onko koronakriisi vaikuttanut sinun toimeentuloosi? (jonkin verran tai merkittävästi heikentänyt)

Koronakriisi iski kovalla kädellä monen pamilaisen talouteen. Mitä hauraampi työsuhde, sitä kylmempiä ovat olleet koronan vaikutukset.

Nuorten ja isoissa kaupungeissa asuvien/työskentelevien taloudelliset vaikeudet korostuivat jonkin verran muita enemmän.

Talous ja työllisyys

Vaikutus jäseniin

Työttömyyskassa

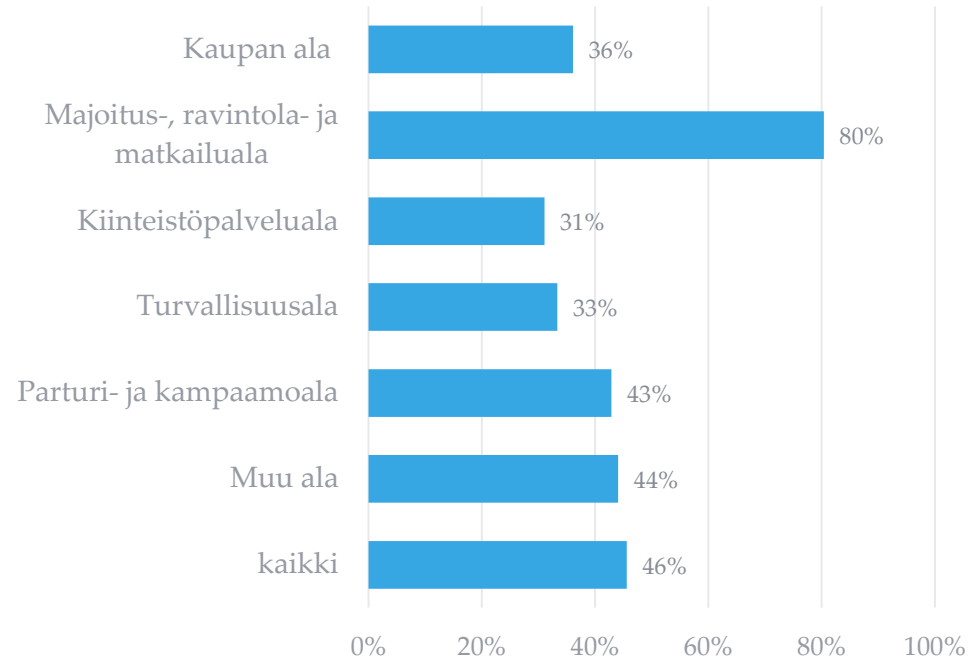
Työehtomuutokset

Lakimuutokset ja vaikuttaminen

Ulos kriisistä

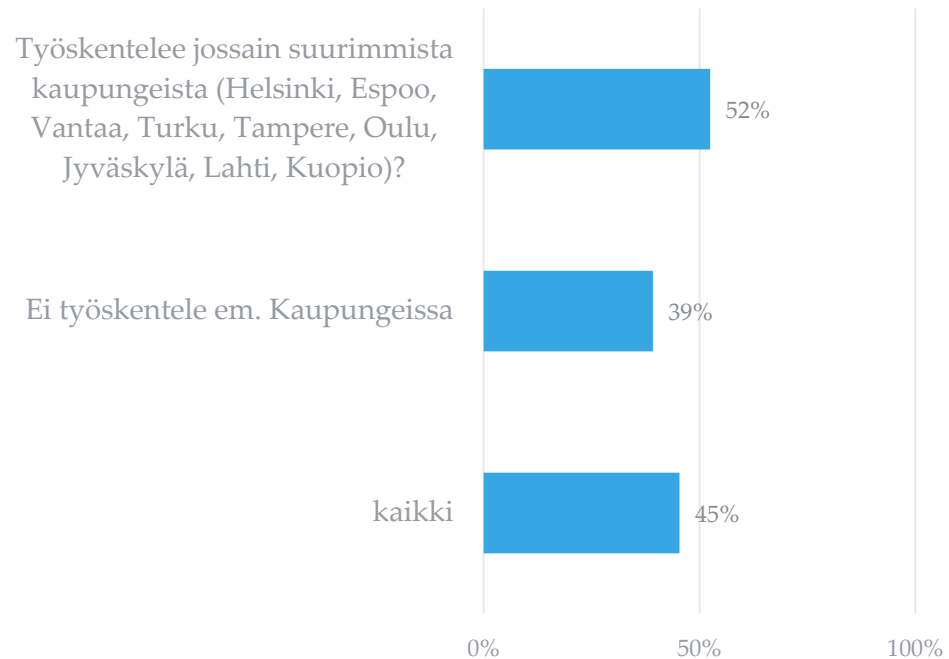
PAMin jäsenten toimeentulo 2020

Onko koronakriisi vaikuttanut sinun toimeentuloosi? (jonkin verran tai merkittävästi heikentänyt)

Onko koronakriisi vaikuttanut sinun toimeentuloosi? (jonkin verran tai merkittävästi heikentänyt)

Työskentelee jossain suurimmista kaupungeista (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu, Jyväskylä, Lahti, Kuopio)?

Talous ja
työllisyys

**Vaikutus
jäseniin**

Työttömyys-
kassa

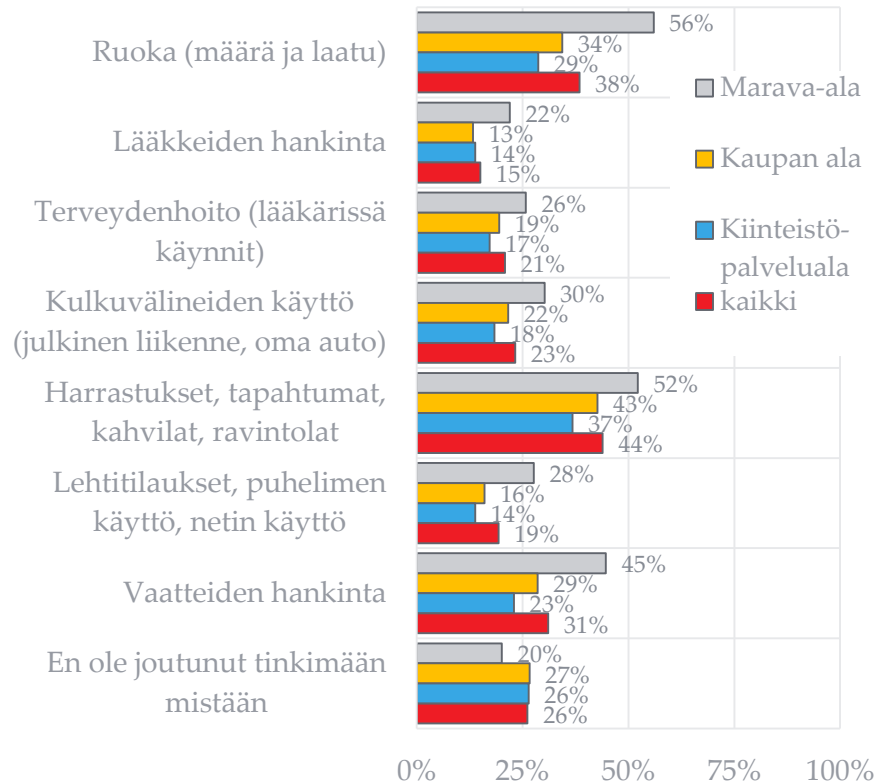
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

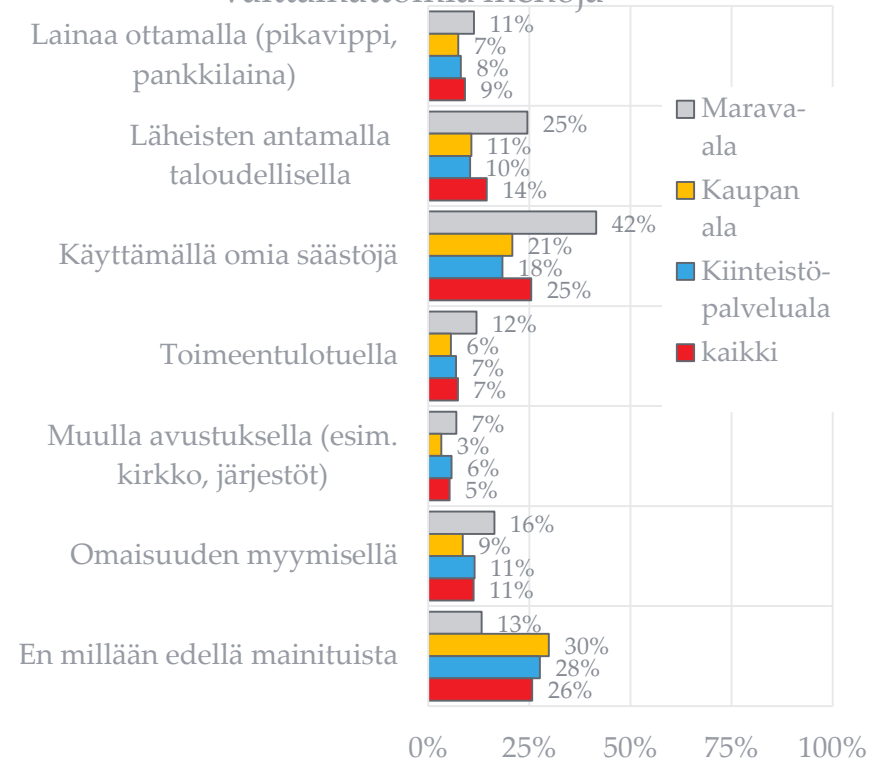
Ulos kriisistä

PAMin jäsenten toimeentulo 2020

Joutunut tinkimään koronan seurauksena

Koronan seurauksena kattanut välttämättömiä menoja

Tinkiminen elinkustannuksista ja väliaikaisten tulo-lähteiden käyttäminen auttoi selviytymään eteenpäin koronan tuomasta työtulojen äkkipysähdyksestä.

Ravintoloiden jouduttua sulkemaan ovensa nimenomaan niiden työntekijät joutuivat tinkimään muita useammin esimerkiksi harrastuksista ja erilaisista hankinnoista.

Taloutta paikattiin käyttämällä mahdollisia säästöjä tai läheisten tukea.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

PAMin jäsenten toimeentulo 2020

	MISTÄ JOUTUNUT TINKIMÄÄN KORONAN SEURAUKSENA			
	18-25 v.	26-35 v.	36-50 v.	51 tai yli
Ruoka (määrä ja laatu)	52 %	46 %	40 %	31 %
Lääkkeiden hankinta	15 %	21 %	14 %	13 %
Terveydenhoito (lääkärissä käynnit)	22 %	26 %	17 %	22 %
Kulkuvälineiden käyttö (julkinen liikenne, oma auto)	30 %	25 %	21 %	24 %
Harrastukset, tapahtumat, kahvilat, ravintolat	37 %	50 %	41 %	44 %
Lehtitilaukset, puhelimen käyttö, netin käyttö	19 %	16 %	20 %	21 %
Vaatteiden hankinta	33 %	33 %	27 %	34 %
En ole joutunut tinkimään mistään	22 %	26 %	23 %	29 %

	OLETKO JOUTUNUT KORONAN SEURAUKSENA KATTAMAAN MENOJASI JOLLAIN SEURAAVISTA TAVOISTA?			
	18-25 v.	26-35 v.	36-50 v.	51 tai yli
Lainaa ottamalla (pikavippi, pankkilaina)	11 %	9 %	8 %	11 %
Läheisten antamalla taloudellisella avulla	22 %	21 %	12 %	12 %
Käyttämällä omia säästöjä	37 %	34 %	21 %	25 %
Toimeentulotuella	19 %	8 %	7 %	6 %
Muulla avustuksella (esim. kirkko, järjestöt)	11 %	7 %	5 %	5 %
Omaisuuksien myymisellä	19 %	17 %	12 %	7 %
En millään edellä mainituista	19 %	20 %	25 %	30 %

Näyttää siltä, että koronan seurauksena moni nuori on joutunut tinkimään ruoasta, kun taas vanhemmat ikäluokat ovat hieman nuoria useammin tinkineet harrastuksista.

Nuoret ovat muita useammin joutuneet kääntymään toimeentulotuen puoleen talouden paikkaamiseksi. Myös säästöjään he ovat käyttäneet muita useammin.

Nuoret ovat myös muita useammin myyneet omaisuuttaan.

Talous ja työllisyys

Vaikutus jäseniin

Työttömyyskassa

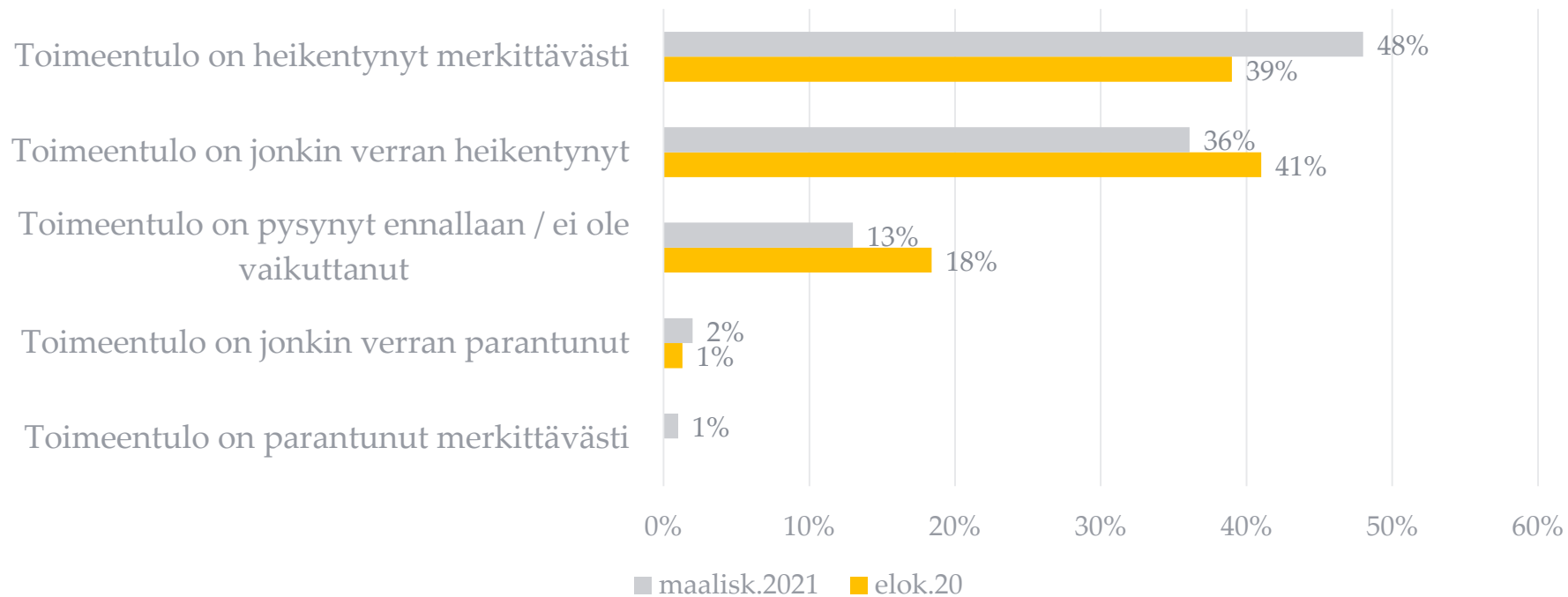
Työehtomuutokset

Lakimuutokset ja vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen työntekijöiden toimeentulo 2020–2021

Miten koronakriisi on vaikuttanut toimeentuloosi?

Toimeentulo oli koronakriisin seurauksena heikentynyt merkittävästi jo lähes puolella maaliskuussa 2021 vastanneista.

Vuoden aikana yhä useampi joutui kohtaamaan omassa taloudessaan vaikeudet, jotka korona heidän työskentelyalalleen aiheutti. Kriisi syventyi pidetessään.

Talous ja
työllisyys

**Vaikutus
jäseniin**

Työttömyys-
kassa

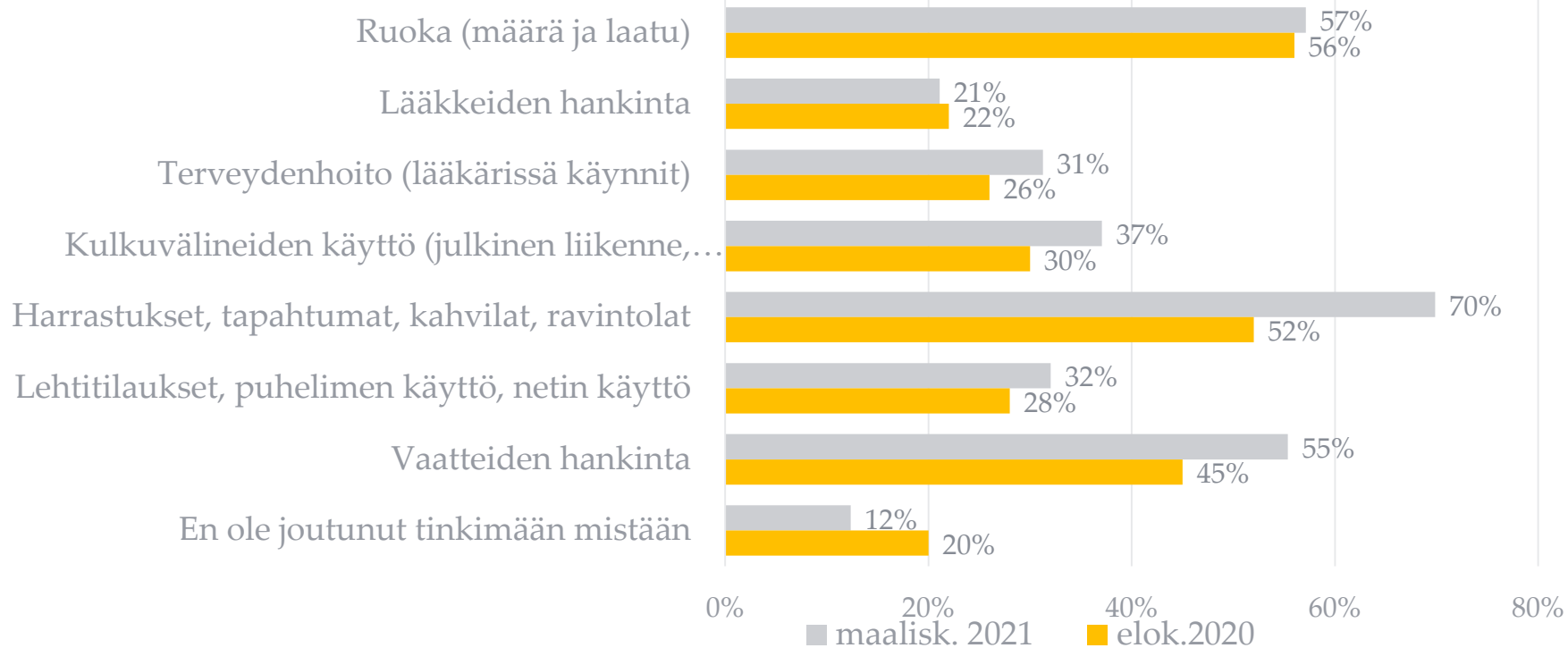
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen työntekijöiden toimeentulo 2020–2021

Joutunut tinkimään koronan seurauksena

Yli puolet vastanneista kertoi, että koronakriisin seurauksena he olivat joutuneet tinkimään ruoan määrästä tai laadusta.

Kriisin edetessä väheni niiden osuus, jotka eivät olleet joutuneet tinkimään mistään.

Talous ja
työllisyys

**Vaikutus
jäseniin**

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

“

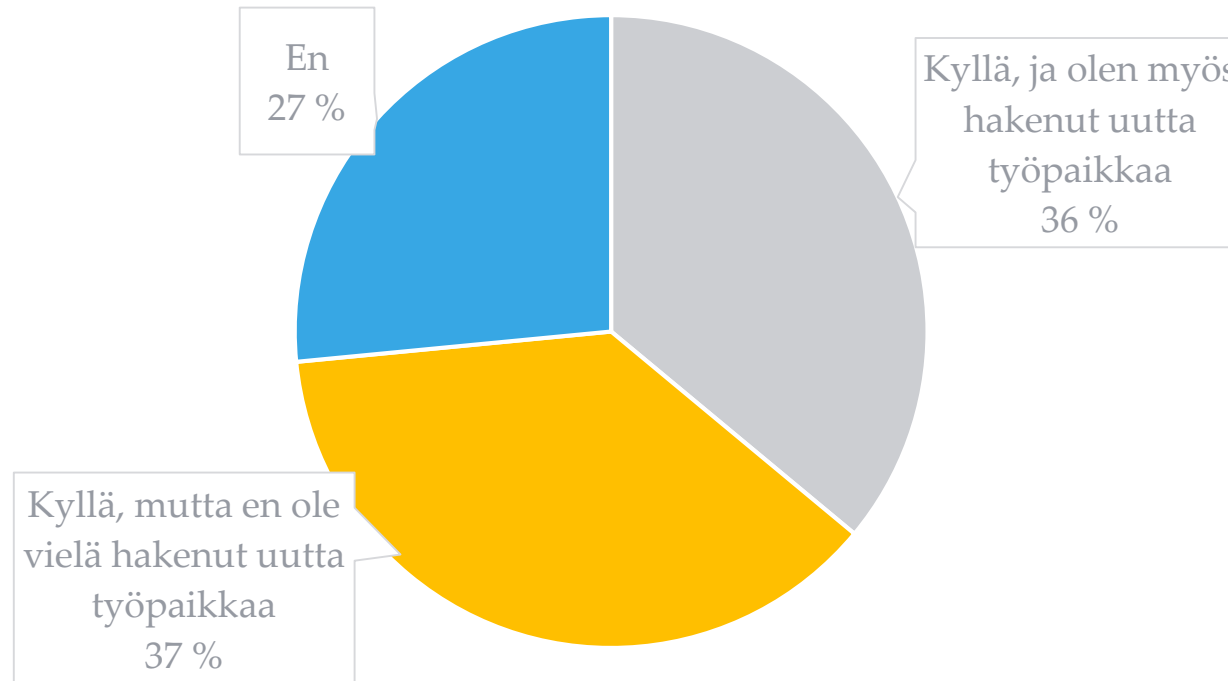
**Miten koronakriisi on vaikuttanut sinun toimeentuloosi?
Eräs MaRaVa-alan työntekijä PAMin kyselyssä maaliskuussa 2021:**

”Säästöt on käytetty. Omaisuutta myyty. Kaikesta joutuu tinkimään. Huoli rahasta ja pärjäämisestä on jokapäiväistä. Tulot eivät riitä välttämättömiin menoihin. Pienempää vuokra-asuntoa etsinyt mutta ei ole. Nykyisessäkin asunnossa ahdasta. Ansiosidonnainen päiväraha riittää jos lomautus on lyhyt, mutta yli puolen vuoden lomautus on vain liikaa”

“

Marava-alan työntekijät 2020

Oletko miettinyt viimeisen vuoden aikana työpaikan vaihtamista?

Kolme neljästä matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden työntekijästä kertoi syksyllä 2020 miettineensä työpaikan vaihtamista.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Hyviä ja huonoja vaikutuksia

- Koronapandemiasta seurasi palvelualoilla sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia työhön, kertoo Työterveyslaitoksen toteuttama **Työhyvinvointi ja osaaminen palvelualoilla** -kyselytutkimus.
- Reilu kolmannes kaikista vastaajista (36 %) pelkäsi terveytensä puolesta korona-aikana, yleisintä pelko oli kaupan alalla (43 %). Vajaa kolmannes vastaajista oli sitä mieltä, että työmäärä oli kasvanut. Lisäksi 35 % raportoi pitäneensä taukoja vähemmän kuin ennen.
- Verrattaessa aiempaan tutkimukseen näyttää siltä, että osa koronapandemian myönteisistä muutoksista näkyi palvelualoilla vahvemmin kuin läsnätyössä keskimäärin (vertailukohtana Miten Suomi voi? -tutkimus, 2021). Esimerkiksi itsenäinen työhön liittyvä päätöksenteko sekä parempien työtapojen oppiminen yleistyivät palvelualojen työntekijöillä. [Työterveyslaitos, 16.6.2021](#)
- Korona-aikana mielenterveysdiagnoosit ovat lisääntyneet mm. myyjien, siivoojien ja ravintola-alan työntekijöiden keskuudessa. Tiedot käyvät ilmi **Helsinki GSE tilannehuoneen raportista**. [Helsinki GSE Tilannehuone, 16.8.2021](#)
- **Paikallinen sopiminen yksityisillä palvelualoilla** - tutkimuksessa haastateltujen luottamusmiesten mukaan covid-19-pandemia-ajan erikoisjärjestelyillä on ollut merkittäviä vaikutuksia yhteistyöhön työnantajan osapuolen kanssa. Luottamusmiesten kertomukset ovat kaksijakoisia: osittain pandemia on lisännyt sekä yhteistyötä että ymmärrystä osapuolten välillä. Toisaalta esiin tuli kokemuksia, että pandemia on entisestään kuormittanut yhteistyösuhdetta.
- Työpaikoilla on covid-19-pandemian seurauksena sovittu paikallisesti mm. sairauspoissaoloihin sekä työvuorolistojen julkaisuajankohtaan ja -rytmiin liittyviä sopimuksia. Aloite on monesti tullut työnantajalta, mutta työntekijäpuoli on hyvin ymmärtänyt tarpeen ja perustelut sopimiselle. Toisaalta pandemian seurauksena monet aikaisemmin alkaneet paikallisen sopimisen prosessit ovat jääneet kesken tai ainakin venyneet. Toisaalta akuuttiin tilanteeseen sovitut sopimukset on saatu aikaan nopeasti. [PAM ja Työterveyslaitos, 1.6.2021](#)

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

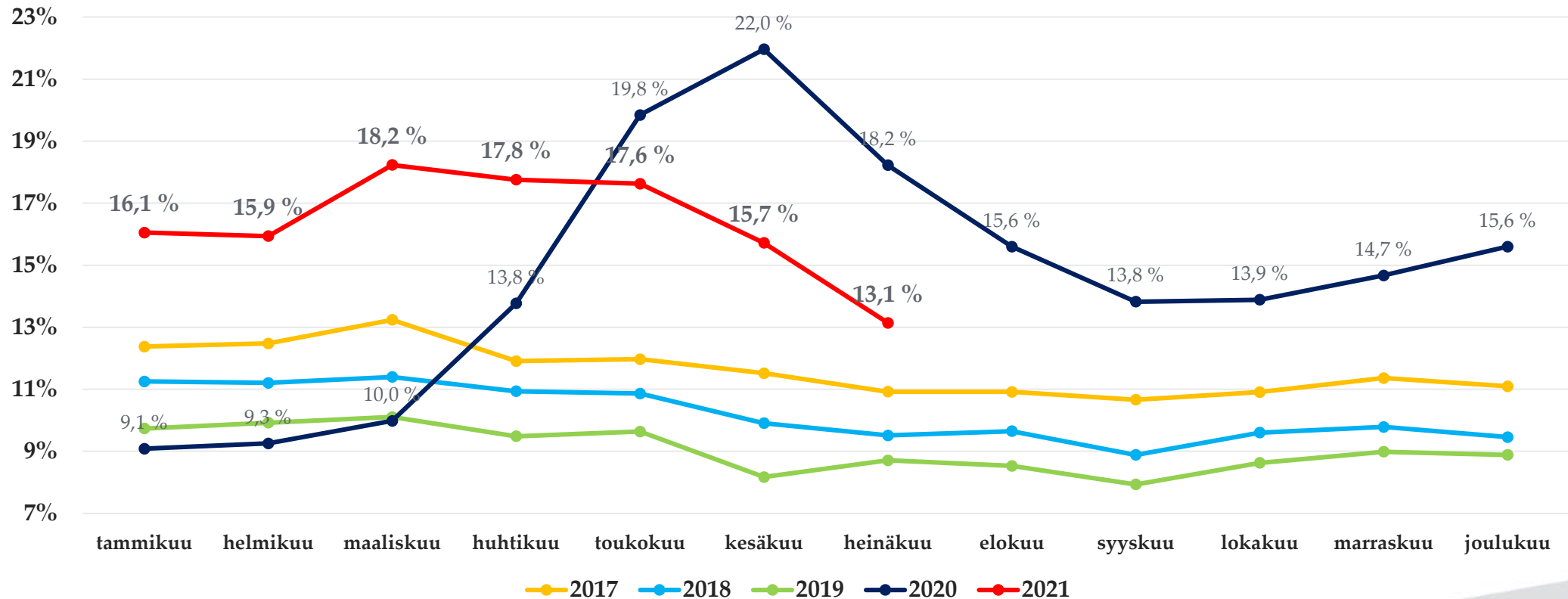
Palvelualojen työttömyyskassalle hakemusten vyöry

Talous ja
työllisyysVaikutus
jäseniinTyöttömyys-
kassaTyöehto-
muutoksetLakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Ansiopäivärahaa saavat jäsenet

Ansiopäivärahan saajien osuus jäsenistöstä 2017-2021

Talous ja työllisyys

Vaikutus jäseniin

Työttömyyskassa

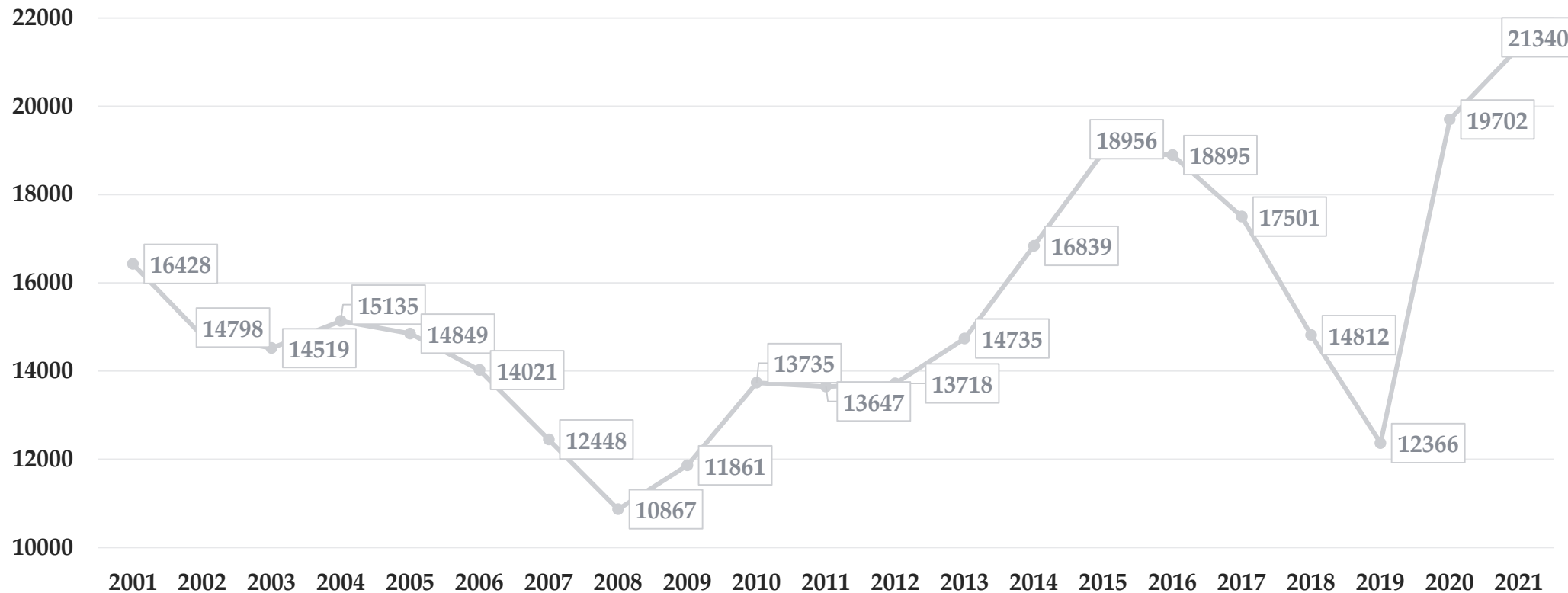
Työehtomuutokset

Lakimuutokset ja vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Ansiopäivärahan saajat

Ansiopäivärahan saajat keskimäärin kuukaudessa v. 2001-2021

2021: Tilanne
heinäkuussa

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

**Työttömyys-
kassa**

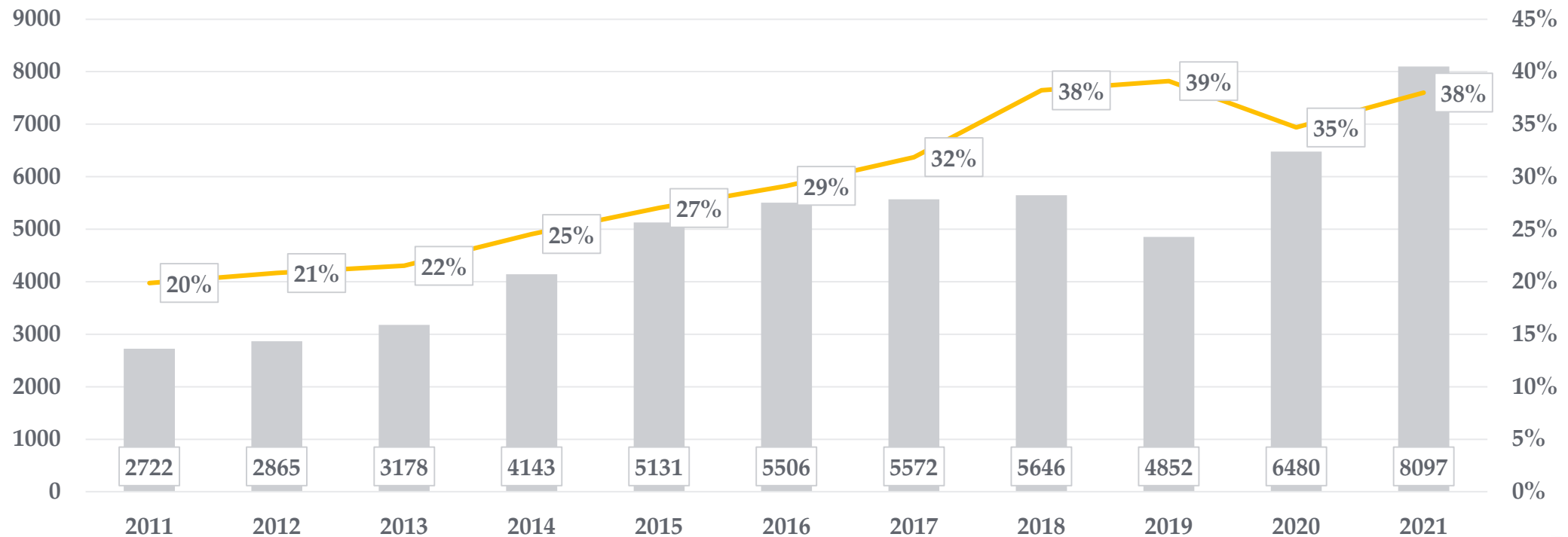
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Sovitellun päivärahan saajat

Sovitellun päivärahan saajat ja osuus kaikista, keskimäärin /kk

2021: Tilanne
heinäkuussa

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

**Työttömyys-
kassa**

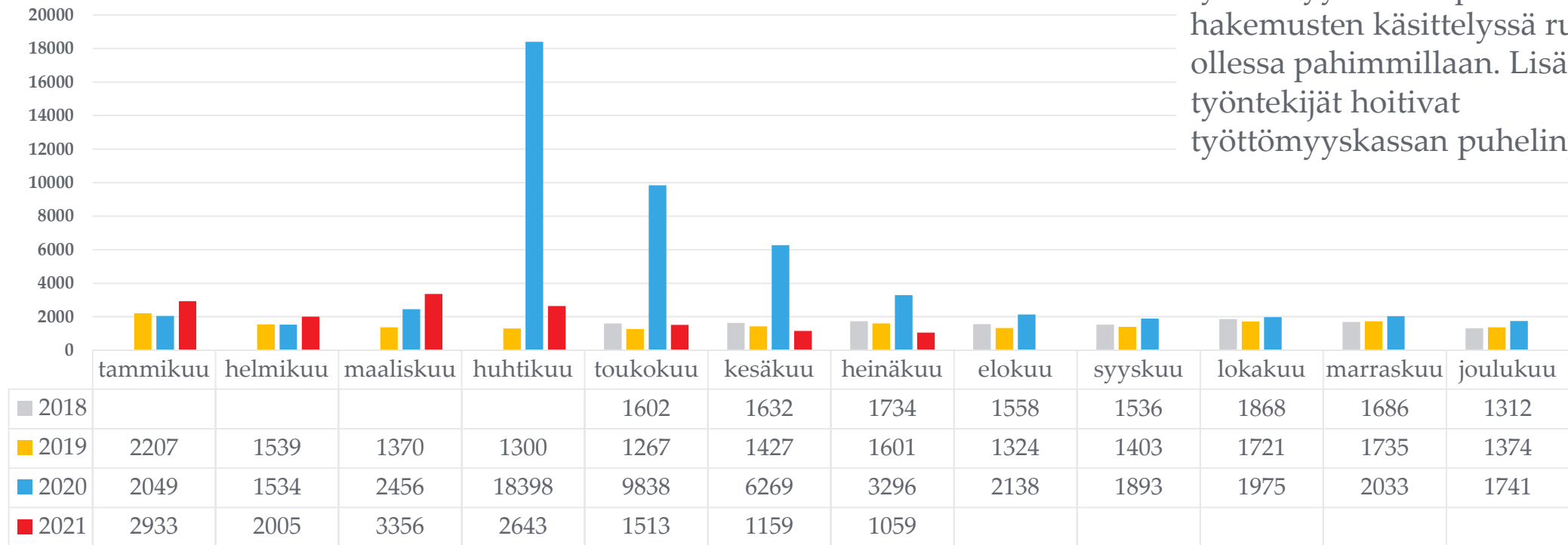
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Ensimmäiset hakemukset

Ensimmäiset hakemukset kuukausittain

Noin 60 liiton työntekijää avusti keväällä ja kesällä 2020 työttömyyskassaa päiväraha-hakemusten käsittelyssä ruuhkan ollessa pahimmillaan. Lisäksi liiton työntekijät hoitivat työttömyyskassan puhelinpalvelua.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

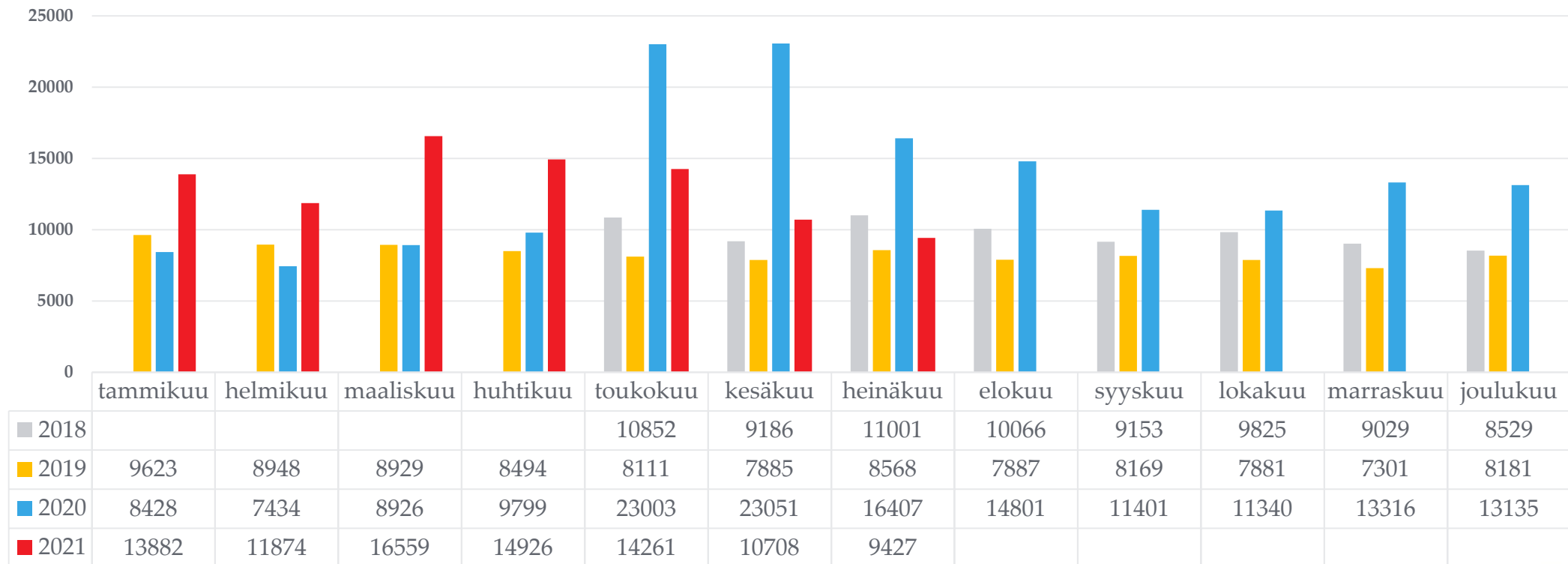
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Jatkohakemukset

Jatkohakemukset kuukausittain

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

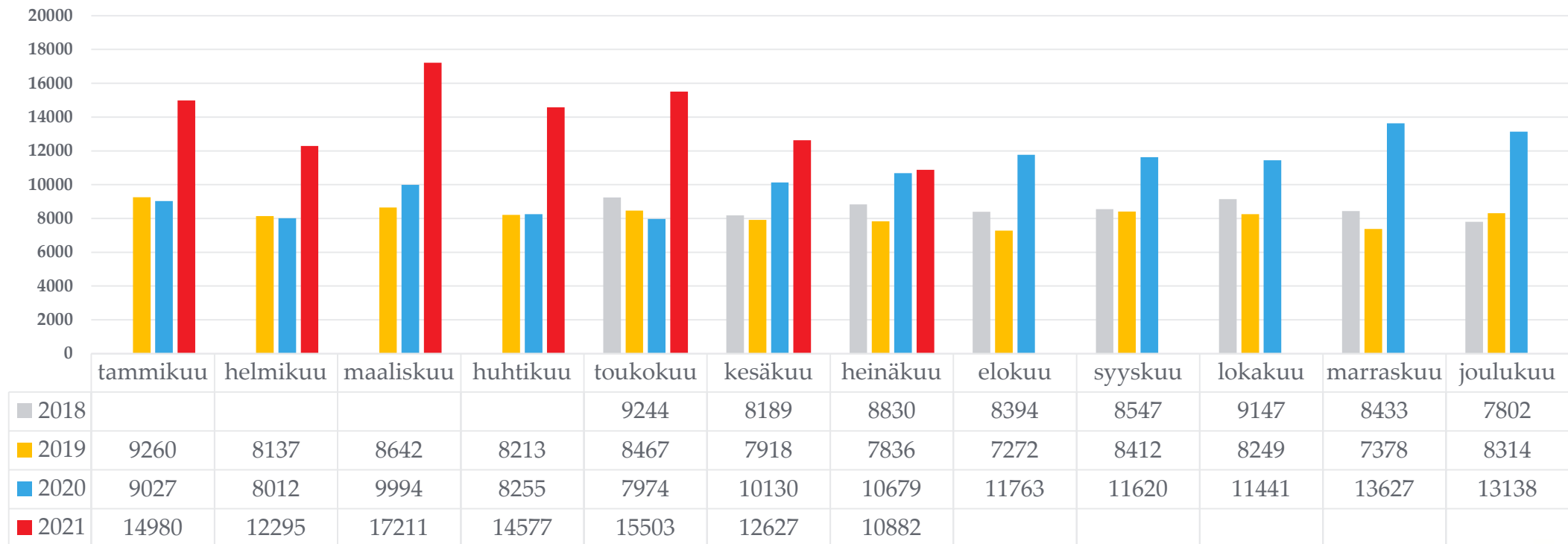
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Sovitellun päivärahan hakemukset

Sovitellun päivärahan hakemukset kuukausittain

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

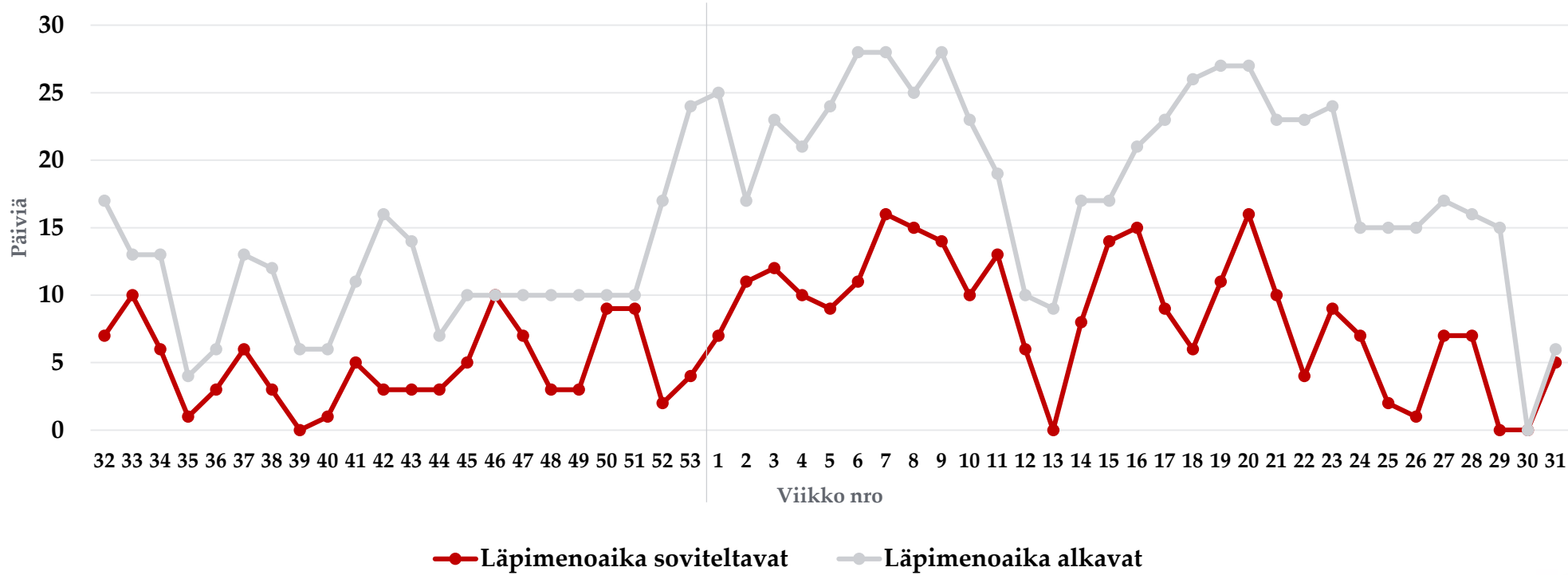
Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Läpimenoaika viikoittain

Hakemusten läpimenoaika viikoittain

Kuviossa näkyy tilanne alkaen elokuusta 2020, jolloin pahin hakemusten ruuhka oli jo saatu purettua.

Tilanteen ollessa pahimmillaan heinäkuussa 2020 pisimpään jonossa olleet alkavat hakemukset olivat odottaneet läpimenoa 53 päivää.

Talous ja työllisyys

Vaikutus jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja vaikuttaminen

Ulos kriisistä

“

**Miten luottamusmiehenä koet edunvalvonnan sujuneen työpaikallasi korona-aikana?
Eräs vastaaja luottamusmiehille suunnatussa PAMin kyselyssä syyskuussa 2020:**

Lähinnä tunnen olevani eräänlainen yt-kone. Muu edunvalvonta on hankalaa kun ei saa matkustaa tapaamaan ihmisiä eikä omassa toimipisteessäkään näe ketään fyysisesti. Paljon on tullut tehtyä ns. työkkärin töitä, eli neuvontaa hakemusten täyttämisestä ja muista toimeentuloon liittyvistä asioista on saanut paljon kokemusta.

“

Työehtoihin tehtiin riipeästi väliaikaisia muutoksia

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Työlainsäädännön väliaikaiset muutokset

PAM oli liikkeellä jo ennen lainsäädäntömuutoksia

- PAM sopi työnantajaliittojen kanssa väliaikaisista muutoksista työehtosopimukseen jo ennen keskusjärjestöjen neuvottelutuloksia ja lainsäädäntömuutoksia.
- Lainsäädäntömuutokset vietiin työehtosopimukseen.
- Lainsäädäntömuutosten lisäksi PAM neuvotteli myös muita väliaikaisia muutoksia, joiden tavoitteena oli pelastaa työpaikkoja ja tehdä mahdolliseksi mahdollisimman joustava toiminta kriisitilanteissa.
- Kokemukset tällaisesta toiminnasta olivat pääasiassa hyviä. Oli kuitenkin kokemuksia myös siitä, että kriisitilanteeseen tarkoitettuja toimintamalleja otettiin käyttöön yrityksissä, joissa ei ollut mitään hätää.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Työlainsäädännön väliaikaiset muutokset

Lomautukset

- Työsopimuslain mukaan työnantajan on jatkossa annettava työntekijälle lomautusilmoitus vähintään 5 päivää (normaalisti 14 päivää) ennen lomautuksen alkua.

Yhteistoimintaneuvottelut

- Yhteistoimintalain vähimmäisneuvotteluaikoja lyhennetään lomautustilanteessa nykyisestä 14 päivästä ja nykyisestä 6 viikosta molemmista 5 päivään.

Määräaikainen työsuhde

- Työnantajalla on oikeus lomauttaa määräaikainen työntekijä samoin ehdoin kuin toistaiseksi voimassaolevassa työsuhhteessa oleva työntekijä. Normaalisti määräaikainen työsuhde estää lomautuksen muutoin kuin niissä tilanteissa, joissa sijaistetaan toista työntekijää.

Työsuhteen koeaika

- Työntekijän työsopimuksen voi purkaa koeajalla myös taloudellisella tai tuotannollisella perusteella, mikä ei normaalisti ole mahdollista.

Irtisanotun takaisinottovelvoite

- Työnantajan on tarjottava työtä irtisanomalleen työntekijälle, jos työnantaja tarvitsee työntekijöitä 9 kuukauden (normaalisti 4 tai 6) kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt. 9 kuukauden takaisinottovelvollisuusajaksi koskee niitä työntekijöitä, jotka on irtisanottu 1.4.–1.12.2020 taloudellisin tai tuotannollisin perustein. Edellytyksenä on lisäksi, että työntekijä on edelleen työnhakijana TE-toimistossa.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Väliaikaisten työlainsäädännön ja TES- muutosten tilanne syyskuussa 2021

- **LAKIMUUTOKSET:** Lakimuutoksista valtaosan voimassaolo ja vaikutusaika on päättynyt. Irtisanotun takaisinottovelvoitteen muutos voi vaikuttaa edelleen.
- Takaisinottovelvoite: Lakimuutoksen myötä työnantajan velvoite tarjota työtä irtisanomalleen työntekijälle pitenee 9 kuukauteen (normaalisti 4 tai 6) työsuhteen päättymisestä. Muutos koskee 1.4.–31.12.2020 taloudellisin tai tuotannollisin syin irtisanottuja. Työsuhde päättyy irtisanomisajan jälkeen.
- **TES-MUUTOKSET:** Lukuisista koronakriisin ajaksi sovituista työehtosopimusmuutoksista on jäljellä enää matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelujen työvuorolistojen julkaisemista koskeva muutos. Sen mukaan listoja voidaan julkaista viikon ilmoitusajalla 1 tai 2 viikoksi kerrallaan, jos siitä sovitaan paikallisesti. Edellytyksenä on, että se on koronan tai sen rajoitustoimien vuoksi on perusteltua.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

“

**Onko jokin työpaikan edunvalvonnassa korona-aikana ollut helpompaa, kuin osait odottaa?
Eräs vastaaja luottamusmiehille suunnatussa PAMin kyselyssä syyskuussa 2020:**

Paikallinen sopiminen tosipaikan tullen yhdessä työnantajan kanssa kävi huomattavan hyvin. Saimme hyvin sukkelasti sovittua menettelytavat ja ennen myymälöiden sulkemista mentiin hyvin pitkälle työntekijät edellä. Tästä jäi hyvä mieli.

“

Lakeja muutettiin, PAM teki aktiivista vaikuttamistyötä

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Lakimuutokset tiiviisti

- Kevästä 2020 alkaen tehtiin useita lakimuutoksia, jotka vaikuttivat suoraan palvelualojen ja niiden työntekijöiden arkeen. Nämä muutokset olivat suurelta osin voimassa vain ajalla 16.3.–31.12.2020.
- Tehdyt muutokset olivat pääsääntöisesti työmarkkinajärjestöjen tekemien ehdotusten mukaisia. Lisäksi tehtiin päätöksiä mm. yritysten tukemisesta, työllisyyden edistämisestä, tartuntalain muutoksista, väliaikaisesta epidemiatuesta, työttömyyskassalain muuttamisesta sekä ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.
- Muutokset työttömyysturvan hakemiseen ja maksatukseen ovat voimassa syyskuun 2021 loppuun. Tällöin muun muassa opiskelu työttömyysturvalla, yksinyrittäjien väliaikainen oikeus työttömyysturvaan, suojaosan korotus, liikkumisavustukseen tehty muutos matkan pituuden osalta sekä esimerkiksi työttömyyskassojen mahdollisuus maksaa työttömyysturvaa ennakoon päättyvät.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

PAMin ja MaRa ry:n koronapandemiaan liittyvät yhteiset esitykset vuonna 2021

- PAM on tehnyt aktiivisesti vaikuttamisyhteistyötä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n kanssa, jotta hotelli- ja ravintola-ala selviäisi kriisistä. Mara ja PAM ovat yhdessä tehneet työministeriölle esityksiä alojen tulevaisuuden parhaaksi. PAM kantaa erityisesti huolta siitä, että palvelualoilla on mahdollisuus työllistää myös tulevaisuudessa.
- **21.4.2021 Esitys toimista matkailu- ja ravintola-alan elvyttämiseksi**
 - PAM ja MaRa esittivät reaaliaikaista, elvyttävää palkkatukea työllistämiseen. Järjestöjen näkemys on, että ilman sitä matkailu- ja ravintola-alan mahdollisuudet rekrytoida työntekijöitä koronavuoden jälkeen ovat todella heikolla tolalla ja alan työllisyys voi asettua pysyvästi alhaisemmalle tasolle
- **29.2.2021 Yhteinen vetoamus: Viruksen leviämisen estäminen vaatii ravintoloiden ja asiakkaiden yhteistyötä**
 - PAM ja MaRa vetosivat yhdessä ravintola-alan yrittäjiin ja asiakkaisiin, että viruksen leviämisen estämiseksi säädettyä lainsäädäntöä sekä hygienia- ja turvallisuusohjeita noudatettaisiin tinkimättä.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

PAMin ja MaRa ry:n koronapandemiaan liittyvät yhteiset esitykset vuonna 2020

- **24.8.2020 Esitys siitä, kuinka hallituksen tulisi ryhtyä valmistelemaan toimia, jotka mahdollistaisivat lentomatkestämisen ja erityisesti charter-lennot talvikaudella Pohjois-Suomeen**
 - PAM ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa esittivät keinoja, joilla voitaisiin varmistaa turvallinen matkustaminen asiakkaille ja työntekijöille.
- **30.4.2020 Esitys alkoholin ravintola-alan väliaikaisesta alv-alennuksesta**
 - PAM ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa esittivät, että ravintolaruoan ja anniskelun arvonlisävero alennettaisiin 10 prosenttiin 12 kuukaudeksi.
- **27.4.2020 Esitys siitä, kuinka hotellien ja kylpylöiden tuki tulisi toteuttaa**
 - MaRa ja PAM esittävät, että valtio maksaisi hotelleille kolmen kuukauden ajalta korvauksen, joka perustuisi liikehuoneiston vuokrakuluihin, palkka- ja henkilöstösivukuluihin sekä muihin kiinteisiin kuluihin. Valtio maksaisi korvausta huhtikesäkuulta. Korvaus olisi 70 prosenttia hotellien edellä mainituista kuluista eli 160,7 miljoonaa euroa.
- **6.4.2020 Esitys siitä, kuinka hotellien ja ravintoloiden tuki tulisi toteuttaa**
 - PAM esitti Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRan kanssa 350 miljoonan euron tukea ravintoloille. Tuen esitettiin perustuvan alan tosiasiallisiin menetyksiin, joihin nähden hallituksen esittämä 130 miljoonan tuki on liian pieni. MaRan arvion mukaan ravintoloiden myynti oli noin miljardi euroa huhti-toukokuussa viime vuonna. Koronakriisin myötä yritysten myynti on voinut vähentyä jopa 70-100 prosentilla.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

PAMin vuoden 2021 aikana antamat koronapandemiaan liittyvät lausunnot

- 28.5.2021 Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-laeiksi-tartuntatautilain-valiakaisesta-muuttamisesta-ja-rikoslain-44-valiakaisesta-muuttamisesta.pdf>
- 21.5.2021 Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain (508/2020) muuttamisesta (neljäs kierros)
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-luonnos-hallituksen-esitykseksi-eduskunnalle-laiksi-yritysten-maaraaikaisesta-kustannustuesta-annetun-lain-5082020-muuttamisesta-neljas-kierros.pdf>
- 7.5.2021 Hallituksen esitys tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-stv-hallituksen-esitys-tartuntatautilain-58-d-c2-a7n-muuttamisesta-ja-laiksi-tartuntatautilain-valiakaisesta-muuttamisesta.pdf>

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

- **7.5.2021 Hallituksen esitys tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Lausunto talousvaliokunnalle**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-tav-hallituksen-esitys-tartuntatautilain-58-d-c2-a7n-muuttamisesta-ja-laiksi-tartuntatautilain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- **26.4.2021 Lausunto: Hallituksen esitys tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta 4.6.2021. Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-hallituksen-esitys-tartuntatautilain-58-d-c2-a7n-muuttamisesta-ja-laiksi-tartuntatautilain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- **1.4.2021 Lausunto: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamisesta koskien ns. tapahtumatakuuta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-luonnos-hallituksen-esitykseksi-eduskunnalle-yritysten-maaraaikaista-kustannustukea-koskevan-lain-5082020-muuttamisesta-koskien-ns.-tapahtumatakuuta.pdf>

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

- **30.3.2021 Lausunto: Valtioneuvoston asetus ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-m-52021-vp-valtioneuvoston-asetus-ravitsemisliikkeiden-aukiolon-valiaikaisesta-rajoittamisesta-tartuntataudin-leviamisen-estamiseksi.pdf>
- **29.3.2021 Lausunto: Kauppojen aukiolosäätelyn toimivuus kauppakeskuksissa vuokralaisina toimivien liikkeiden näkökulmasta, erityisesti koronapandemian aiheuttamassa tilanteessa**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-kauppojen-aukiolosaantelyn-toimivuus-kauppakeskuksissa-vuokralaisina-toimivien-liikkeiden-nakokulmasta-erityisesti-koronapandemian-aiheuttamassa-tilanteessa.pdf>
- **29.3.2021 Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-392021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-liikkumisvapauden-ja-lahikontaktien-valiaikaisesta-rajoittamisesta.pdf>
- **23.3.2021 Lausunto: Ravintolatoiminnan rajoittamista koskeva hallituksen lakiesitys**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-382021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-majoitus-ja-ravitsemistoiminnasta-annetun-lain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>

Talous ja
työllisyysVaikutus
jäseniinTyöttömyys-
kassaTyöehto-
muutoksetLakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

- **18.3.2021 Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun hallituksen esityksen (HE 27/2021 vp) täydentämisestä**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-yritysten-maaraaikaisesta-kustannustuesta-annetun-hallituksen-esityksen-he-272021-vp-taydentamisesta.pdf>
- **15.3.2021 Lausunto: Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun hallituksen esityksen (HE 27/2021 vp) täydentämisestä**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-temille-toimitilojen-kiinnipitokorvaus.pdf>
- **15.3.2021 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-stv-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-58-a-ja-58-b-c2-a7n-muuttamisesta.pdf>
- **15.3.2021 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta. Talousvaliokunta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-tav-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-58-a-ja-58-b-c2-a7n-muuttamisesta.pdf>

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

- **2.3.2021 Lausunto: Ravintolatoiminnan rajoittamista koskeva hallituksen lakiesitys**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-he-222021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-majoitus-ja-ravitsemistoiminnasta-annetun-lain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- **24.2.2021 Lausuntopyyntö yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-yritysten-maaraaikaista-kustannustukea-koskevan-lain-5082020-muuttamisesta.pdf>
- **10.2.2021 Kuuleminen sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-yritysten-maaraaikaisesta-kustannustuesta-annetun-lain-muuttamisesta.pdf>
- **9.2.2021 Kuuleminen talousvaliokunta: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta.**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-yritysten-maaraaikaisesta-kustannustuesta-annetun-lain-muuttamisesta.pdf>

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

- **8.2.2021 Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-sosiaali-ja-terveysvaliokunnalle-he-62021-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-vali aikaisesta-muuttamisesta.pdf>
- **7.1.2021 PAMin lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle aiheesta Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle – Suomen kestävän kasvun ohjelma**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/012021-pamin-lausunto-vns-62020-vp-valtioneuvoston-selonteko-eduskunnalle-suomen-kestavan-kasvun-ohjelma.pdf>
- **5.1.2021 Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/022021-pamin-lausunto-he-245-2020-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-tartuntatautilain-muuttamisesta-ja-vali aikaisesta-muuttamisesta.pdf>

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

PAMin vuoden 2020 aikana antamat koronapandemiaan liittyvät lausunnot

- **2.12.2020 PAMin lausunto laiksi ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä annetun lain muuttamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/02lausunnot-2020/pamin-lausunto-eduskunnalle-laiksi-ravitsemisyriyten-uudelleentyollistamisen-tukemisesta-ja-toiminnan-rajoitusten-hyvittamisesta-annetun-lain-muuttamisesta.pdf>
- **23.11.2020 PAMin lausunto tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/lausunnot-2020/pamin-lausunto-tartuntatautilain-muuttaminen-vn-24131-2020.pdf>
- **21.10.2020 PAMin lausunto koskien yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamista**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/pamin-lausunto-koskien-yritysten-maaraaikaista-kustannustukea-koskevan-lain-5082020-muuttamista.pdf>

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

- **14.10.2020 PAMin asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021**
 - https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/asiantuntijalausunto_talousvaliokunta_15.10.2020.pdf
- **29.9.2020 PAMin lausunto tartuntatautilain muutoksia koskien**
 - <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/pamin-lausunto-tartuntatautilain-muutokset.pdf>
- **16.6.2020 PAMin lausunto Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraporttiin**
 - https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/lausunto_vn_10633_2020_pam.pdf
- **22.5. 2020 PAMin lausunto Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta**
 - https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/tartuntatautilaki_lausunto220520.docx.pdf

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

- **20.5.2020 PAMin lausunto Eduskunnan talousvaliokunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta**
 - https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/lausunto_tartuntatautilain_muuttamisesta.pdf
- **11.5.2020 PAMin lausunto Eduskunnan talousvaliokunnalle ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä (HE 67/2020)**
 - https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/200511tav_he67_2020_rav_yritysten_tukipaketti.pdf
- **2.4.2020 PAMin lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta**
 - https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/200402-pam-lausunnot_hallintovaliokunta_he-ulkomaalaislain-ym.-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf
- **25.3.2020 PAMin lausunto Eduskunnan talousvaliokunnalle majoitus ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesti muuttamisesta (HE 25/2020)**
 - [https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/200325_pam_lausunnot_majoitus-ja-ravitsemistoiminnasta .pdf](https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot-2020/200325_pam_lausunnot_majoitus-ja-ravitsemistoiminnasta.pdf)

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Palvelualojen tie ulos koronakriisistä

PAMin ehdotukset palvelualojen tukemiseen

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Kärkinäkemykset tukikeinoiksi

Päähuomiona ns. exit-keinoja työstäessä tulee olla kollektiiviperusteisen työsuhdeturvan parantaminen siten, että

- laajennetaan irtisanomistilanteita koskevaa työnantajan uudelleenkorutusvelvollisuutta ja ulotetaan se koskemaan myös takaisinottovelvollisuuden kattamaa aikaa
- tuetaan uudelleenkorutusta taloudellisesti
- pidennetään takaisinottovelvoite 9 kuukauteen
- parannetaan irtisanomistilanteissa erityisesti heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työntekijöiden suojaa

Kollektiiviperusteisen työsuhdeturvan parantamisen lisäksi

- Palkkaturvalainsäädäntöä tulee parantaa pidentämällä palkkaturvan hakemisen määräaikoja ja poistamalla haettavissa olevan euromäärän enimmäisraja
- Tulee järjestää täsmä- ja lyhytkorutuksia tukemaan uudelleentyöllistymistä ja tarvittavan osaamisen kehittämisen ylläpitämistä. Erityisesti tällaisten toimenpiteiden lisäämistä tulee tehdä niille palvelualoille, joilla normaalioloissa kärsitään työvoimapulasta.
- Tulee tehdä väliaikainen korotus työttömyysturvan perusosaan.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Työlainsäädäntö

Työlainsäädännön osalta keskeisintä on kollektiivi-perusteisen työsuhdeturvan parantaminen.

PAMin näkemys on, että kriisin jälkeen sekä tuleviin kriiseihin valmistautuessa on tärkeää, että osa-aikaisten työntekijöiden asemaa parannetaan pysyvästi ja työaikalakiin tehdään korjauksia esimerkiksi yötyöhön liittyen.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Työlainsäädäntö

- Osa-aikatyöntekijöiden osalta tarvitaan useita muutoksia, jotta heidän asemansa muuttuu vahvemmaksi. Näitä ovat muun muassa työajan vakiintuminen, lisätyön tarjoamisjärjestys ja kertakaikkisen lisätyösuostumuksen kieltö.
- Palkkaturvalainsäädäntöä tulee parantaa pidentämällä palkkaturvan hakemisen määräaikoja ja poistamalla haettavissa olevan euromäärän enimmäisraja.
- Muutosturvaa tulee parantaa esim. työllistymisvapaata laajentamalla tai työllistymistä edistävän valmennuksen ja koulutuksen kestoa ja euromääräistä arvoa parantamalla.
- Työaikalakiin tulee tehdä korjauksia siten, että esimerkiksi peräkkäisten yövuorojen rajoitusta laajennetaan koskemaan myös muita kuin jakso- ja vuorotyötä.
- Koulutusvelvoite tulee laajentaa uudelleensijoitustilanteissa. Tämä tarkoittaa koulutusvelvoitteen ulottamista koskemaan takaisinottovelvoitteen kattamaa aikaa ja näyttötaakan kääntämistä työnantajalle koulutusvelvollisuuden täyttämisestä.
- Takaisinottovelvoite tulee pidentää pysyvästi 9 kuukauteen.
- Työsopimuslakia tulee muuttaa siten, että vuokratyöntekijät rinnastetaan uusiin työntekijöihin kollektiiviperusteisten irtisanomisten yhteydessä ja lomautettaessa työntekijöitä.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Työllisyyspolitiikka

Työllisyyspolitiikan keskiössä tulee olla mahdollisimman nopean työelämään paluun mahdollistaminen.

Työllisyyspolitiikassa PAMin näkemys on, että työttömyydestä ei tule rangaista, vaan on luotava aitoja mahdollisuuksia uudelleen työllistymiseen sekä etsittävä ratkaisuja, joilla voidaan luoda uusia työpaikkoja ja tukea työntekijöiden uudelleenpalkkaamista.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Työllisyyspolitiikka

- Työttömien kouluttautuminen työttömyysetuudella pitää optimoida niin, että kouluttautuminen on mahdollista matalalla kynnyksellä.
- Rakenteellisen työttömyyden riskiryhmät pitää tunnistaa ja tarjota kohdennettua palvelua (ikä, työkyky, koulutuksen puutteet jne.) työllistymisen tukemiseksi.
- Tulee varmistaa riittävät resurssit TE-toimistoissa, jotta voidaan taata palvelun riittävyys ja laatu.
- Työttömien palvelutarpeet pitää selvittää nykyistä tarkemmin ja torjua rakennetyöttömyyden riskitekijöitä koulutuksella, kuntoutuksella ja ikääntyneiden työllistymistä edistämällä.
- Kokonaan työttömäksi jääneiden palvelutarpeet pitää selvittää heti työttömyyden alussa. 90-luvun alun epäonnistumista työttömyyden hoidossa ja pitkäaikaistyöttömyyden torjunnassa ei ole varaa toistaa.
- Työttömyysturvan karensseissa pitäisi ottaa käyttöön varoitusperiaate eli työttömälle ei moitittavasta toiminnasta tulisi heti karenssia.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Elinkeinoelämä- ja talouspolitiikka

Elvytyksen kohdentaminen hiilijalanjälkeä pienentäviin ja puhtaan energian käyttöä edistäviin investointeihin mahdollistaa myös toisen kriisin eli ilmastokriisin tavoitteisiin vastaamisen.

PAM näkee tärkeänä, että yritykset tulevat kohdelluksi yhdenvertaisesti ympäri Suomen ja mahdollisuuksien mukaan kriisitukia myönnettäessä huomioidaan erityisesti hiilijalanjäljen pienentämiseen tähtäävät toimet, jotta samanaikaisesti voidaan pyrkiä vastaamaan ilmastokriisiin koronakriisin ohella.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Elinkeinoelämä- ja talouspolitiikka

- Tulee selvittää ravintola-alan osalta mahdollisuus tukea alan elvytystä tukemalla sen hintakilpailukykyä suhteessa vähittäiskaupasta hankittavaan ruokaan ja alkoholiin. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi verotuilla laskemalla väliaikaisesti anniskeltu alkoholi 14 % alv-kantaan tai ruokapalvelut 10 % alv-kantaan.
- Kiertotalouteen ja ympäristöön liittyviä hankkeita tulee edistää kaikilla toimialoilla, sillä ilmastokriisi ei ole poistunut pandemian myötä. Elvytyksen kohdentaminen hiilijalanjälkeä pienentäviin ja puhtaan energian käyttöä edistäviin investointeihin mahdollistaa ilmastotavoitteiden saavuttamisen.
- Tarvitaan myös alueellisia strategioita kysynnän elvyttämiseksi.
- Tulee tehdä räätälöidyt tuet ja tukiohjelmat matkailu- ja ravintola-alalle. Ohjelmia ja tukia tarvitaan erityisesti koronakriisin jälkeen.
- Erityisesti kotimaanmatkailua tulee edistää.
- Energiaintensiivisiä palvelualoja kuten hiihtokeskuksia ja kylpylöitä voitaisiin tukea siirtämällä ne teollisuuden alempaan sähköverokantaan.
- Tulee selvittää, kuinka kotitalousvähennyksen laajentaminen kotitaloustueksi pienituloisille nopeassa aikataulussa tulisi parantamaan pienituloisten ostovoimaa sekä tukemaan kysyntää kiinteistöpalvelualalla.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Elinkeinoelämä- ja talouspolitiikka

- Suomalaisen verkkokaupan tukeminen ja kansainvälistyminen on avainasemassa kysynnän lisäämisessä. Tämä tarkoittaa muun muassa pienten erikoiskauppojen IT-valmiuksien tukemista esimerkiksi rahoittamalla yritysten kehitystoimintaa ja kansainvälistymistä sekä tukemalla työntekijöiden verkkokauppaosaamiseen liittyvää koulutusta.
- Erityisesti kriisistä merkittävästi kärsivää kotimaista erikoiskauppaa tulee tukea verkkoliiketoimintaan siirtymisessä.
- Kaupan alalla tarvitaan tukea työvoiman uudelleen koulutukseen sekä digitaalisten kehittäminen, jotta voidaan vastata verkkokaupan ja ruoan kotiinkuljetuksen trendin kasvuun myös pandemian jälkeen.
- Kaupan alan rakennemuutosta voidaan tukea verotuksella, kuten palauttamalla kaupan alan toimijat alemman sähköverokannan piiriin. Tällä hetkellä energiaverotus ei kohdistu Suomessa kaikkiin samalla tavoin, koska kotitaloudet ja palvelualat maksavat sähköstä korkeampaa veroa kuin esimerkiksi teollisuus ja konesalit. Kaupan ja muiden palveluiden palauttaminen teollisuuden kanssa alemman sähköverokannan piiriin alentaisi kotimaisten palveluiden kustannuksia.
- Euroopan komissio on esittänyt digitaalisten sisämarkkinoiden verkkokauppaa koskevien direktiivien käyttöönoton lykkäämistä puolella vuodella kesään 2021. PAMin kantana on, että Suomen on tärkeää pitää huolta siitä, ettei direktiiviä siirretä enää kesästä 2021 eteenpäin. Jos vaarana on aikataulun siirtyminen vielä myöhäisempään ajankohtaan, Suomen on tärkeää vaikuttaa Euroopan neuvostossa aktiivisesti tämän reilua kilpailua edistävän direktiivin käyttöönottamiseksi.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Koulutuspolitiikka

Koulutuspolitiikan keskiössä tulee myös kriisiaikana olla elinikäinen oppiminen, opiskelun tukeminen ja opintoväylien kehittäminen

PAMin näkemys on, että koulutuspolitiikan keskiössä tulee tässä tilanteessa olla työvoimapolitiikkaan suunnatut resurssit, joilla voidaan tukea elinikäisen oppimisen toteutumista työuran kaikissa nivelvaiheissa. Tämä tarkoittaa uudelleen kouluttautumisen tukemista, korkeakoulujen resurssien lisäämistä, työssäoppimisen tukemista, alakohtaisten täsmäkoulutusten järjestämistä sekä jo olemassa olevan henkilöstön digiosaamiseen satsaamista.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Koulutuspolitiikka

- Tulee tukea uudelleen kouluttautumista sellaisille aloille, joilta löytyy töitä sekä sellaisille aloille, jotka tuovat työtä Suomeen tulevaisuudessa.
- Julkisen sektorin tulee tukea aiempaa enemmän työnantajia työntekijöiden osaamisen päivittämisessä.
- Korkeakoulusektorille tulee suunnata lisävaroja tiettyjen koulutuslinjojen hakijasuman purkamiseksi
- Oppilaitosten tulee ottaa merkittävä rooli työpaikkojen tukemisessa ja osaavan työvoiman tarjoamisessa sitä tarvitseville työpaikoille.
- On lisättävä lyhyitä täsmäkoulutusten kaltaisia toimenpiteitä erityisesti niille aloille, joilla normaalioloissa kärsittiin työvoimapulasta.
- Kriisi on saanut monen yrityksen ottamaan jo digiloikan. Tätä siirtymää tulee vahvistaa siten, että työnantajat satsaavat henkilöstökoulutuksessaan erityisesti digiosaamiseen.
- Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä on tärkeää luoda puitteet jatkuvalla työntekijöiden osaamisen kartoitukselle.
- Työnantajan rooli on huolehtia osaamisesta työntekijän työuran aikana. Tämä vaatii osaamisen aktiivista ja jatkuvaa arviointia ja kartoitusta sekä panostusta henkilöstökoulutukseen.

Sosiaalipolitiikka

Koronakriisin aikaisen sosiaaliturvapolitiikan keskiössä tulee olla toimeentulon takaaminen kaikille myös poikkeavissa tilanteissa

PAM pitää tärkeänä, että sosiaaliturvapolitiikassa kiinnitetään kriisitilanteessa huomiota yksilöiden toimentulon varmistamiseen. Tämä tarkoittaa erityisesti väliaikaista työttömyysturvan perusosan korottamista, mielenterveyden häiriöistä kuten uupumuksesta johtuvan sairausloman muuttamista korvattavaksi sekä mm. perustoimeentulon maksatuksen uudistamista.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

Sosiaalipolitiikka

- Tulee tehdä väliaikainen korotus työttömyysturvan perusosaan.
- Tulee pikaisesti luoda uusia ehkäiseviä työkaluja mielenterveysongelmien estämiseksi, tunnistamiseksi ja hoitamiseksi.
- Sairausvakuuslaki tulee muuttaa niin, että Z- ja tietyt F-diagnooseilla annetut diagnoosit tulevat huomioiduksi kriisitilanteissa.
- Kolmannen maan kansalaisten oikeus jatkolupa on turvattava.
- Henkilöiden, jotka kuuluvat vakavaan riskiryhmään ja jotka määrätään sairauslomalle Z-diagnoosilla, tulee saada korvausta sairausvakuutuslaista.
- Toimeentulotukilakia tulee väliaikaisesti muuttaa niin, että perustoimeentulotuen perusmenolistaa laajennetaan.

- Kelan ja kuntien sosiaalitoimistojen yhteistyötä tulee tiivistää niin, että jokainen henkilö saa hänelle kuuluvat tuet mahdollisimman sujuvasti ja nopeasti.
- Julkisen sektorin tulee voimakkaammin panostaa eriarvoisuuden vähentämiseen panostamalla lasten, nuorten, aikuisten, maahanmuuttajien, vammaisten, keikkatyöntekijöiden ja työttömien hyvinvointiin sekä työllisyyteen ja sote-palveluihin.
- Kriisien hoidossa tulee huomioida yhä enemmän tasa-arvovaikutuksia.
- Kelan ja kuntien sosiaalitoimistojen yhteistyötä tulee tiivistää niin, että jokainen henkilö saa hänelle kuuluvat tuet mahdollisimman sujuvasti ja nopeasti.
- Kriisien aikana Kelan tulee siirtää hylkäämänsä päätökset automaattisesti kuntien käsiteltäväksi.
- Koronaviruksen vuoksi lomautettujen työntekijöiden työterveyshuolto tulee pitää vastaavalla tasolla kuin tämä on ollut ennen lomautusta.

Talous ja
työllisyys

Vaikutus
jäseniin

Työttömyys-
kassa

Työehto-
muutokset

Lakimuutokset ja
vaikuttaminen

Ulos kriisistä

**Palvelualojen
ammattiliitto**

Servicefacket